

418 1647

ORSZÁGOS
KÖNYV-
TÁR

VAKOK VILÁGA

A VAKOK ÉS GYENGÉNLTŐK
ORSZÁGOS SZÖVETSÉGÉNEK
FOLYÓIRATA

ELŐFIZETHETŐ
A MEGYEI SZERVEKNÉL
ÉS A VAKOK
ÉS GYENGÉNLTŐK
ORSZÁGOS SZÖVETSÉGÉNEK
KIADÓHIVATALÁNÁL:
BUDAPEST XIV., MÁJUS 1. ÚT 47.
TELEFON: 210-440

L. Braille

L. évfolyam
1989 * 2. szám

Lak István

Elnökségi ülés

Szövetségünk Központi Elnöksége az 1988. évi utolsó ülését december 15-én tartotta. Az elnökség 11 tagja volt jelen a tanácskozáson. A testületből két személy munkahelyi elfoglaltsága miatt nem vett részt az ülésen. Jelen volt a tanácskozáson Kisgyörgyné Cziráki Andrea szövetségünk instruktora, a SZEM képviselője és Nyúl Győző, a Rehabilitációs Osztály vezetője. Kumainka Györgyné elnök megnyitójában ismertette a napirendi pontokat, amelyeket a testület elfogadott.

Az első napirendi pontban Z. Kovács Bertalan szövetségünk Bács-Kiskun megyei szervezetének titkára számolt be a náluk folyó munkáról. Beszámolójának fontosabb részei a következők voltak: A megyei szervezet vezetőségének jó kapcsolatai vannak a városi és a megyei tanácsi, társadalmi szervezetek vezetőivel. E kapcsolatok egyik legfontosabb eredményeként a Megyei Közlekedés Biztonsági Tanács és néhány vállalat, szövetkezet szocialista brigádja társadalmi munkában vállalta és fel is szerelte Kecskeméten minden közlekedési jelzőlámpára a hangosító berendezést a sorstársak biztonságos közlekedése érdekében.

A megyei szervezet elnöksége negyedévenként tartja üléseit. A családlátogatások során főként a látássérült kiskorú gyer-

mekek felkutatására fordítanak nagy figyelmet. A megyei szervezetnek a beszámoló időpontjában 403 tagja volt. A tagság 90%-a hatvan éven felüli. Az egyesületben a tagság érdektelensége és helyiség hiánya következtében nincs klubélet. Csak esetenként rendeznek egy-egy kirándulást. A Vakok Világa síkírású változata előfizetőinek száma csökkent a lapok rendszertelen küldése miatt.

A beszámoló után több hozzászólás, kérdés hangzott el, amelyekre Z. Kovács Bertalan válaszolt. Ezek között hangzott el többek között, hogy kb. 25 személy dolgozik a megyében, legtöbben telefonközpont-kezelőként, de van két kefekötő is. A munkába helyezés egyre nehezebb. A beszámolót az elnökség egyhangúlag jóváhagyta.

Második napirendi pontként Erhatrné dr. Molnár Katalin főtitkár az 1989. március 18-án tartandó küldöttközgyűlés előkészítésének feladatait ismertette. Elmondta többek között, hogy a tanácskozásnak fő napirendi pontja a központi elnökség éves munkájáról szóló beszámoló lesz. E beszámolóhoz az elnökség munkája mellett a megyei taggyűléseken szerzett tapasztalatokat is fel kell használni.

Ezután Nyúl Győző egyebek között elmondta, hogy kigyűj-

tötték a megyei taggyűlések jegyzőkönyveiből azokat a közérdekű hozzászólásokat, kérdéseket, amelyekre a tagság választ vár. E kérdések közül a legfontosabbak: a vakok személyi járadékának összege miért különböző? Azt szeretnék, ha ez a járadék egységes lenne, különös tekintettel a nyugdíjasokra. A szövetség intézze el az OFOTÉRT-nál a szemüveggerektek minőségi javítását és ezek készítésénél ne számolják fel az ÁFA költségdöbbletet. Jelentős számban szerepeltek közlekedéssel kapcsolatos kérdések is. A vakügyi segédeszközöket ne terheljék adókkal. A szövetség intézkedjen, hogy a Vakok Világa síkírású változata rendszeresen jelenjen meg és a lapot minden előfizető mindenkor kapja meg!

Vita, hozzászólások után az elnökség úgy határozott, hogy a küldöttközgyűléseknek két napirendi pontja lesz: első az elnökség beszámolója, második hozzászólások, javaslatok.

E napirendi pontokban foglalkozott az elnökség még a központi tagnyilvántartással is. A főtitkár ezzel kapcsolatban többek közt elmondta, hogy a Nógrádi-féle GMK által készített tagnyilvántartási program nem használható, rendszertelen. Jelenleg van már egy használható program, de nem reális adatokkal. Széleskörű vita után az elnökség úgy határozott, hogy a számítógépes központi tagnyilvántartást leállítja, a bármikor használható programrendszer megőrzésével.

A harmadik napirendi pontban a szövetség bevételi forr-

sai növelésének lehetőségeit vizsgálta a testület. A téma tárgyalásakor jelen volt Kovácsné Tóth Julianna a szövetség Pénzügyi Osztályának vezetője is. Az elnökség sorra elemezte az 1988. november 26-i fórumon elhangzott, a bevételi források növelése érdekében tett javaslatokat. Számos hozzászólás, vélemény után az elnökség elhatározta, hogy a szövetség tagsági díját jelenleg nem emeli, hasonlóképpen a vakügyi folyóiratok előfizetési díját sem. A jövőben a Lapról, hangra című hangosújságban is kell megjelentetni reklámokat. A boglárlellel üdülőt, elő- és utószezonban néhány napos rendezvényt lebonyolító intézmények részére bérbe kell adni. Keresni kell annak lehetőségeit, hogy a szövetség alkalmanként sorsjegyeket árusíthasson. Bizonyos pályázatokat, alapítványokat is meg kell pályázni a szövetségnek. a VGYOSZ 1989-ben a SZEM-től kapott 19 454 000 Ft támogatási összegből gazdálkodhat. A szövetségnek takarékos gazdálkodásra kell törekedni.

A negyedik napirendi pontban a boglárlellel üdülő átdolgozott működési és üdültetési szabályzat-tervezetét tárgyalta a testület. Hozzászólások, kiegészítések után az elnökség elfogadta a szabályzatot.

A bejelentések sorában elsőként dr. Szőke László, a Veszprém megyei szervezet titkára ismertette Pollainé Fetti Ilona (Győr-Sopron megyei szervezet elnökségének tagja, a Mosonmagyaróvári Körzeti Csoport vezetője) beadványával kapcsolatos vizsgálatának eredmé-

nyét. Pollainé 1988. szeptember 8-án beadvánnyal fordult a Központi Elnökséghez. A beadványban sérelmesnek tartotta, hogy a Mosonmagyaróvári Körzeti Csoport 1988. augusztus 5-i taggyűlésén Nagy Ernő a Győr-Sopron megyei szervezet titkára személyére nézve sértő kijelentést tett. Pollainé kérte az ügy kivizsgálását. A vizsgálat lefolytatására a központi elnökség 1988. október 6-i ülésén egy háromtagú bizottságot jelölt ki. Ennek tagjai voltak: dr. Szőke László elnök, Lak István és Pinviczki György, valamennyien a központi elnökség tagjai. A bizottság a vizsgálatot 1988. november 16-án tartotta a megyei szervezet győri helyiségében. Ahhoz, hogy a bizottság az ügyben egyértelmű, határozott állásfoglalást alakítson ki és terjesszen a központi elnökség elé, szükségesnek tartotta a Pollainé és a Nagy Ernő által megjelölt személyek meghallgatását is. Pollainé és Nagy Ernő között pénzügyi vita élezte ki a helyzetet. Mindkettőjük és az általuk megjelölt személyek meghallgatása után kiderült, hogy Pollainé beadványa megalapozatlan volt. A bizottság a meghallgatottak véleménye és Nagy Ernő reális, megalapozott nyilatkozata alapján megállapította, hogy Nagy Ernő részéről rágalmozó, vagy becsületsértő kijelentés nem hangzott el. A bizottság megállapította azt is, hogy Nagy Ernő intézkedései, eljárásai a pénzügyi előírásoknak megfelelően történtek.

A jelentésben foglaltak alapján a bizottság javasolta a köz-

ponti elnökségnek, hogy hozzon olyan határozatot, amelynek értelmében a jövőben a nyilvánvalóan alaptalan beadványok előterjesztőivel szemben következetesen fegyelmi felelősségrevonást kezdeményez. Nem engedhető meg az, hogy a központi elnökség munkáját, ilyen és ehhez hasonló nyilvánvalóan alaptalan beadványok akadályozzák, illetve vonják el az elnökség tagjainak figyelmét a vakügy egészét érintő országos jellegű problémáiról. A személyes ellentétet lehetőleg a helyszínen kell megoldani. Sajnos, a központi elnökség az elmúlt időszakban már kénytelen volt számos hasonló ügyet tárgyalni. Végül a központi elnökség a bizottság javaslatát egyhangúlag megszavazta.

A főtítkárr bejelentette, hogy 1989. január 1-től a szövetség Szolnok megyei szervezete új irodahelyiségbe költözik. Eddigi helyiségünkben egészségtelen, kedvezőtlen rossz körülmények között voltak kénytelenek dolgozni.

Felkérésünkre 1989. január 1-től a Vakok Világa szerkesztői munkáját Bartha Zsuzsanna, tanárnő, a felnőttkori Látássérültek Baráti Körének vezetője látja el. Döntésünket lapunk 1988. december 10-i szerkesztőségi találkozón közöltük a jelenlévőkkel.

A bejelentések után az elnök zárszavával ért véget a tanácskozás.

In memoriam Erhart József (1947–1988)

„És érezzék egy kézfogásról rólad, hogy jót akarsz, és te is tiszta, jó vagy...” (Váci Mihály)

Halálhíre sokakat megrendített, akik ismerték és szerették. Nehéz elhinni és tudomásul venni, hogy nem találkozhattunk többé vele a különböző rendezvényeken, a Melódia együttesben, a Gyógymasszörök Szakcsoportjában. Életkedve, derűje biztosságot adott mindenkinek. Mérhetetlen embersége sokaknak nyújtott segítséget és vigaszt. Érthetetlenül állunk a sors kegyetlen döntésével szemben, s nincs más választásunk, mint rövid, de tartalmas életét példaként állítani magunk elé.

Egy Zala megyei községben élte gyermekkorát, majd 10 évesen sorsa egybefonódott sorstársaival. A Vakok Általános Iskolájának elvégzése után a gyógymasszörtséget választja hivatásul. Kecskemétre kerül négy esztendőre, s a munka mellett érettségi bizonyítványt szerez. 1969-ben kerül vissza ismét Budapestre. A közösségben való tevőleges részvétel nélkül el sem tudta képzelni az életét. Az emberi lelkekkel való kapcsolatteremtés egyik legcsodálatosabb eszköze a zene. Nagyon jól tudta ő is ezt, s mindig tiszta szívvel szólt embertársaikhoz, sorstársaikhoz a zene nyelvén is. Élethivatásul egy olyan pályát választott, ahol az emberek szenvedéseit enyhíthette — lelki és fizikai értelemben egyaránt —, s tudása és „keze” erejével sokaknak a teljes gyógyulást hozta el.

Életének sarkalatos pontja volt a családja. Férjként és apaként maga volt a realitás és a stabil biztonság. Számukra nem halt meg és nem is halhatott meg. Ugyanezt érezzük mindnyájan, akikkel „dus élte kincseit” megosztotta.

Erhart Józsefet Budapest— és Pest megye saját holtjának tekinti.

Szerkesztőség

Köszöntjük az olvasókat

A „Vakok Világa” új szerkesztője ezúton köszöntöm lapunk valamennyi olvasóját.

Nevem talán sokaknak nem hangzik ismeretlenül. Engedjék meg, hogy röviden bemutatkozzam, s hogy vázlatosan ismertessem elképzeléseimet jövőbeni munkámat illetően.

Budapesten születtem 1952-ben. Az Eötvös Lóránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karán szereztem középiskolai tanári diplomát 1976-ban. Gimnáziumban kezdtem tanítani, de sajnos néhány év után gyermekkori betegségem szövődményeként elveszítettem látásomat. 1980-ban a Vakok Elemi Rehabilitációs Csoportjának tanfolyamára kerültem, ahol többek között elsajátítottam a Braille írást-olvasást. 1982-óta vakvezető kutyával közlekedem. 1983-tól — megalakulásától — vezetem a Felnőttkori Látássérültek Baráti Körét. Fordítóként dolgozom egy fordítói gazdasági munkaközösségben. Férjnél vagyok és van egy kétéves kisfiam.

A fentiekben elmondott száraz életrajzi adatok mögötti embert remélem alkalmuk lesz megismerni a „V. V.” szerkesztésén keresztül, mely munkához ezúton kérem a T. Olvasók segítségét is. Úgy hiszem, hogy csakis a közös alkotó munka eredményezhet egy mindenkor aktuális, színes és érdekfeszítő

Köszönetnyilvánítás: Köszönetünket fejezzük ki mindazoknak, akik Erhart József elhunytá alkalmából részvéteket személyesen vagy írásban kifejezésre juttatták.

Erhart Józsefné és fia Péter

A Felnőttkori Látássérültek Baráti köre 1988. évi beszámolója

Úgy vélem, nem különösebben kell már bemutatni a több mint öt esztendeje működő Baráti Kört. Elsődleges célunk, hogy mindazoknak segítséget nyújtsunk, akik frissen veszítik el látásukat. Számukra a rehabilitáción túl, a legnagyobb segítséget természetesen az jelent, ha ismét aktív tagjai lehetnek a társadalomnak, de emellett az sem elhanyagolható segítség, amit a Baráti Kör adhat. A közös kirándulások, előadások, s egyéb programok a valahová tartozás érzését

(Folytatás a 3. oldalról)

újságot. Minden ésszerű javaslatot és hasznos tanácsot, valamint jó szándékú kritikát örömmel veszek. Hitvallásom, miszerint „Köveitek tőled, mert becsüllek” (Makarenkó), nem csak másokkal, de magammal szemben is elvárás.

Szeretném, ha a napjainkban oly sokat emlegetett „nyilvánosság és nyíltság” a „Vakok Világa” hasábjain is fontos szerepet kapnának, s a nem kellően megalapozott tájékoztatásból fakadó tévhiteket és pletykákat kiszoríthatnánk szövetiségünk életéből.

Munkám kezdeti lépéseihöz kérem megértésüket és türelmüket, s remélem, rászolgálhatok majd a bizalmukra.

Tisztelettel:

.. Bartha Zsuzsanna

erősítik, s remélhetőleg az önbecsülést és az önállóságot is növelik. Az eltelt idő alatt nem egy ember sikeresen lépett túl azon a lelki válságon, amit a látás elvesztése okozott. Természetesen nem mindenkinek sikerül túljutnia a nehézségeken, s az ő esetükben mindaddig nem is lehet sikeres a rehabilitáció, amíg ők maguk nem hajlandók, vagy nem képesek legyőzni „önmagukat”.

Ebben az évben egy tavaszi és egy őszi, egynapos autóbussz kirándulásban lehetett részünk. Tavasszal Salgótarján, majd ősszel Győr—Pannonhalma volt úticélunk. Az időjárás mindkét esetben kedvező volt, s jó hangulatú, telt házas kirándulásokat mondhattunk magunknak. Erre az évre egy közös bulgáriai nyaralást szerettünk volna nyélbe ütni. Az Express Utazási Iroda jóvoltából nem is lett volna ennek semmiféle akadálya, de a román-magyar viszony alakulása módosításra kényszerített bennünket. Bulgária helyett végül is 20 fő részvételével Zalakaroson üdtünk közösen. Sokan csodálkozhattunk rá, hogy mily szép tájai vannak hazánknak is, s a gyógyvíz kellemes hatása mindenkinek hasznára volt. Az üdülés során mindvégig kellemes időnk volt szeptember elején, s alkalmunk volt Keszthelyre is elruccannunk. A Ba-

ráti Kör négy „bátor” tagja nem volt hajlandó lemondani Bulgáriáról, s ők repülőgéppel eljutottak a Fekete tengerhez. Élménybeszámolójuk alapján ők sem csalódtak, s amint a helyzet megengedi, hogy vonattal útra keljünk, feltétlenül pótoljuk az elmaradt bulgáriai közös üdülést.

Újszerű közös programra került sor júniusban. A Baráti Kör egyik debreceni tagja — Pálfi Ferenc — meghívásának tett eleget egy kisebb csoport. Ezúttal vonattal mentek el Debrecenbe, s az ottani kempingben kaptak remek szállást. Pálfi Ferenc sorstársunk személyében, aki maga is vak, kiváló idegenvezetőt kaptak. Még látó korából alaposan és jól ismeri a várost, s így a Debrecenbe kirándulóknak valóban „láthatóvá” tette a város nevezetességeit. Hasonló jellegű két-három napos kiruccanásokat a jövőben is szándékunkban áll szervezni.

November 12-én került sor rendezés évi taggyűlésünkre. Bartha Zsuzsanna elnök éves beszámolóját követően a jövő évi terveket beszélte meg a tagság. Örömmel kell itt megemlíteni, hogy a taggyűlésen közel 70 tagja volt jelen a Baráti Körnek. Létszámunk évről évre gyarapszik, ami örömünkre szolgál, de egyúttal a jövőn is gondolkodnunk kell. Amennyiben a létszám bizonyos szám fölé megy, mindenképpen új szervezeti keretet kell kidolgoznunk.

A jövő évi tervek között szerepel több gyalogtúra is, de két főbb programot kell megemlíte-

nünk: tervezünk egy háromnapos, autóbuzsós bécsi kirándulást, s egy közös balatoni üdülést.

Szót érdemel feltétlenül, hogy a közös programok sok-sok közelebbi ismeretséget, barátságot szülnek. Napjainkban, amikor oly sokat olvashatunk, hallhatunk az „elidegenedésről”, komoly sikernek könyvelheti el azt egy kis közösség, ha tagjai valóban jó ismerősként üdvözik egymást, s a közös programokon túl magánéletükben is barátként tartják egymással a kapcsolatot. Egy-egy jó ötlet még az új élethelyzet elfogadásában is segítséget jelenthet egy újonnan látását veszített embernek.

A taggyűlés második felében a Tolnainé Csattos Márta, a Vakok Elemi Rehabilitációs Csoportjának gyógypedagógusa tartott érdekes élménybeszámolót 1987. évi négyhónapos egyesült államok-beli tanulmányútjáról. Helyenként elámulva hallgattuk, s a nagy érdeklődést a feltett kérdések nagy száma is igazolta. Mindamelllett reális, tárgyilagos képet kaptunk a látássérültek USA-beli helyzetéről. Ebéd után pedig folytatódott a kötetlen beszélgetés.

Az 1988. évet, programjait és emberi sorsok alakulását illetően, összességében sikeresnek mondhatjuk, s reméljük, hogy a közös erőfeszítések a jövőben is megoldást találnak a felmerülő problémákra, s újabb színes programokat kínálnak a Baráti Kör tagságának.

Bartha Zsuzsanna

A Rösler-Morgányi alapítvány működési szabályzatának kivonatos ismertetése

Morgányi Jozefin művésznő 1987. november 4-én alapítványt létesített a Magyarországon élő vak- és mozgássérült személyek támogatására.

Az alapítvány értelmében a vagyonszerzését minden évben egyszer, bizottság ítéli oda az alapító okiratban részletesen felsorolt célokra. Ezek a célok az alábbi főbb csoportokra bonthatók:

1. Vakügyi segédeszközök fejlesztése, kutatása, beszerzése, számítógépek beszerzése és továbbfejlesztése, vakvezető kutyák kiképzése.

2. Mozgássérültek gyógyászati segédeszközeinek fejlesztése, beszerzése.

3. Vak és mozgássérült személyek megsegítése.

Az alapítvány összegéből vak személyek támogatására 967 739 Ft alaptőke áll rendelkezésre.

A kamatok odaitélése pályázati rendszerben történik. Pályázni lehet intézményeknek és magánszemélyeknek egyaránt. Egyéni pályázók esetén a beadványnak tartalmaznia kell:

— a pályázó nevét, munkahelyét, beosztását, munkabérét; tanulóknak esetén az oktatási intézmény megnevezését, évfolyamát, mihez kér az alapítványból támogatást. Segédeszköz vásárlása esetén az eszköz

megnevezését, típusát, vételárát, a lakhelyet, minden esetben a családi és szociális helyzetre vonatkozó adatokat, tényeket. Szemlencse-beültetés, valamint kerekesszék vásárlás támogatásához orvosi szakvélemény és a beszerzési költség megjelölése szükséges.

Nagyobb értékű segédeszköz vásárlásának támogatása esetén a bizottság igényről dönt, készpénzt a pályázó az eszköz átvételére szóló értesítés kézhezvétele után kaphat.

A pályázat benyújtásának egyéb feltételei.

A pályázaton részt vehetnek hazai gazdálkodó szervezetek dolgozói, kollektívái, illetve minden olyan magyar állampolgár, akinek tervei alapján a gazdálkodó szervezetek a segédeszközöket gyártják. Pályázatot küldhet be bármely vakokat, ill. mozgássérülteket oktató-képző-gondozó, vagy foglalkoztató intézmény, érdekképviseleti szerv, továbbá vak és mozgássérült személy.

A pályázat közzététele.

A pályázati lehetőségekről, a pályázat tartalmi követelményeiről, a vak és mozgássérült személyeket a szövetségek lapjaiban tájékoztatni kell. A szélesebb körű meghirdetés, ill. a gazdálkodó szervek bevonása

érdekében a pálpázati felhívást a Népszabadságban és a Csalládi lapban is közölni kell. A felhívást minden év szeptember 1-ig kell közzétenni. (Ismételten is meg lehet jelentetni.) **A pályázat beküldési határideje október 1.** A határidő után beérkező pályázat a következő évben kerül elbírálásra. A pályázatokat RÖSLER—MORGÁNYI ALAPÍTVÁNY felirattal, zárt borítékban a következő címre kell postázni: Szociális és Egészségügyi Minisztérium, 1361 Budapest, Pf. 1.

A pályázatok elbírálása.

A bizottság a felosztásra kerülő összeget több pályázó között is megoszthatja. Nem hozhat azonban olyan döntést, hogy a tárgyévi kamatot, vagy annak egy részét nem adja ki. A döntés meghozatala szótöbbséggel történik, szavazat-egyenlőség esetén az elnök szava az irányadó.

A bizottsági ülés — a tagok akadályoztatása esetén — legfeljebb öt tag részvételével hívható össze. Ennél kevesebb tag megjelenésével a bizottság nem határozatképes. Indokolt a döntést írásba foglalni.

A pályázatok eredményhirdetése.

Az eredményhirdetésre, a pénzjutalmak és igérvények átadására november 27-én kerül sor. A pénzjutalmat a bizottság elnöke, akadályoztatása esetén az általa kijelölt bizottsági tag adja át ünnepélyes keretek között. A jutalmak átadásáról a pályázó nevének és támoga-

tása indokának közlésével tájékoztatni kell Rösler Endréne művésznőt, s egy döntésről szóló közleményt kell megjelentetni a szövetség lapjaiban.

Tájékoztatjuk olvasóinkat, hogy az 1988. évi pályázatot az

alábbi sorstársaink nyerték el:
Csapó Endre és Moldorán Eszter (Braille-lab plus) 70 000 Ft
Dombi Andrea és Szokó Zsolt (számítógép) 22 000 Ft
Kovács testvérek (olvasógép) 30 000 Ft

Megyei szervezeteink életéből

HÍREK BORSOD MEGYÉBŐL

Kölcsey-est Miskolcon

Megyei szervezetünk kultúrtermében 1988. november 23-án tartották az irodalmi estet Kölcsey Ferenc halálának 150. és a Himnusz megírásának 165. évfordulója alkalmából. Dr. Szőnyi György református lelkész tagtársunk a mostanihoz hasonlóan már több előadást is tartott az elmúlt években a megyei szervezetnél, neves irodalmárokról, nevelőkről. Ismeretterjesztő sorozatában Lévay József, Tompa Mihály, Lorántffy Zsuzsanna és Comenius Ámos János (kiváló morva pedagógus, író, humanista, 1592—1670, rövid ideig a sárospataki iskolában is tanított) életéről, munkásságáról tudtak meg sok mindent hallgatói. Az előadásra ez alkalommal is teljesen megtelt a kultúrterem.

Kölcsey Ferenc 1790. augusztus 8-án született Szódemeteren. Középbirtokos családból származott. Bal szemének világot még gyermekkorában elvesztette himlő következtében. A korán árvaságra jutott kisfiút beadták a debreceni kollégiumba. Ott tanulni vágyásával,

szorgalmával a jeles diákok közé tartozott. Az iskolában használatos latin nyelv mellett a görögöt és a németet is kiválóan elsajátította. Sokat olvasott, fordításokat készített, dolgozatokat írt. Szenczi Molnár Albert zsoldárai mellett igen szerette Csokonai Vitéz Mihály költészetét. Ismerte is Csokonait, s mint serdülő ifjú részt vett a temetésén. Jogi gyakorlatra Kölcsey Pestre került. Bekapcsolódott a nyelvújító mozgalomba. Alkalma nyílt a költészet művelőivel és műbíráival személyesen is megismerkednie. Versei közt változatos műformákat találunk; tartalmukban, töltésükben a népdal is felcsendül. Klasszikusokat fordít, hatással van rá a német és francia költészet romantikus irányzata. Kölcseynél remény, bánat, panasz, elvágyódás mind-mind ott folyik verseiben. Bírálatokat is írt Csokonairól, Berzsenyiről. Szigorú mércével elemezte költészetüket.

Pestről hazatért az örökségül reá maradt földjeinek gazdálkodását irányítani, vezetni. Először Álmosdra, majd Szatmárcsekére költözött. Ekkorra már mögötte volt országgyűlési

képviselőként kifejtett munkája, amelyben követelte többek között a magyar nyelv használatának hivatalossá tételét, az országgyűlés Pozsonyból Pestre történő áthelyezését. Idejének egy részét lekötötte unokaöccsének, Kölcsey Kálmánnak nevelése. Neki szánt tanácsait a helyes életvitelre Parainesis (tanítás) címmel foglalta írásba. Azt kell mondanunk, hogy István király Intelmei óta, melyet Imre fia részére készített, Kölcsey Parainesis a legkiemelkedőbb nevelési tanácsolat.

Kölcsey Ferenc csupán 48 évet élt, 1838. augusztus 24-én halt meg, sírja a Szatmárcsekei temetőben található.

Kölcsey művei közül kiemelkedik a Himnusz, amelynek eredeti teljes címe: Himnusz a magyar nép zivataros századaiból. A himnusz szó fohászt, könyörgést jelent. Kölcsey Himnuszában Isten segítségét nem a királynak, az uralkodónak kéri, hanem az egész magyar népnek. 1844 óta Erkel Ferenc dallamával népünk hivatalos Himnusza lett. Azóta a Himnuszt a legkisebb iskolás gyermektől kezdve a legidősebb emberig minden magyar ismeri. Idehaza és határainkon túl — Ausztráliától Amerikáig — felhangzása erőt, reményt nyújt mindannyiunknak.

Kölcsey Ferenc alkotásaiból dr. Szőnyi Györgyné középiskolai tanárnő adott elő. Végezetül a költő Huszt című verséről is szó esett. E költemény befejező sora ma is intő figyelemztetést jelent mindannyiunk

számára: (Hass, alkoss gyarapíts: a haza fényre derül!"

A Himnusz eléneklésével fejeződött be a nagyon jól sikerült irodalmi est.

(Készült dr. Szőnyi György előadása és írása felhasználásával.)

A borsodi kultúrcsoport rendezvényei

A megyei szervezet kultúrcsoportja 1988. novemberében és decemberében számos helyen vendégszerepelt. November 21-én Miskolcon a Városi Szociális Otthonban is jól sikerült műsorral szerepelt. A nagy élményt jelentő sikeres előadás után az otthon kulturális felelőse kérte együttesünket, hogy a jövőben is látogassanak el hozzájuk.

Kultúrcsoportunk az 1988. évi tavaszi átalakítás után egységesebb, mint korábban bármikor volt. Az együttes 40 személyből áll. Az énekesek karnagya Kelemen Judit tanárnő, aki az említett változások óta irányítja munkájukat. A nagy lelkesedéssel, hozzáértéssel ténykedő karnaggal örömmel, szívesen dolgoznak együtt a dalosok.

A jó együttműködés eredményeképpen kultúrcsoportunk december 3-án részt vett Budapesten szövetségünk fennállásának 70. évfordulója alkalmából rendezett kulturális találkozón, melyen igen szép sikerrel szerepelt.

December 12-én a Diósgyőri Vasas Székházban szintén sikeres műsorral léptek fel. Ennek eredményeként együttesünk több szervezet részéről is

meghívást kapott vendégszereplésre.

Közlekedési fórum Budapesten

December 9-én Hornyánszky Tivadar megyei szervezetünk elnökségi tagja részt vett Budapesten a Közlekedési Minisztérium által szervezett fórumon. Ez a fórum foglalkozott a vakok közlekedésével kapcsolatos tudnivalókkal is. Tagtársunk elmondta többek között, hogy a jövőben az egyedül közlekedő vakok számára kötelezővé tesszik a fehér bot használatát. Ahol szükséges, az átkelésnél a gyalogosok részére növelik az áthaladás időtartamát.

Kis-Varga József

SOMOGY MEGYEI HÍREK

Szakmai értekezlet

Megyei szervezetünk telefonalközpont-kezelőinek szakcsoportja 1988. november 23-án tartotta szokásos évi értekezletét Kaposvárott a posta épületében. Először megtekintették az elmúlt nyáron átadott új főközpontot. Utána kezdődött az értekezlet, amelyet Juhász Imre, a szakcsoport elnöke nyitott meg. A telefonos munkával kapcsolatos kérdésekre Rácz Jánosné a helyi Távközlési Üzem osztályvezetője válaszolt.

Szakmai értekezlet

A szülői munkaközösségek értekezlete

Megyei szervezetünk keretében működő látássérült gyer-

mekek szüleinek munkaközösége 1988. december 3-án délelőtt tartotta értekezletét Kaposvárott.

A rendezvény kezdetén a Tóth Lajos és a Hámán Kató Általános Iskola tanulói verses, zenés műsorral köszöntötték a jelenlévőket.

A műsor és az üdvözítő szavak után Bognár Ferencné pedagógus a szülői munkaközösség elnöke beszámolt az elmúlt év munkájáról. Ezután a tudósító, megyei szervezetünk elnöke pályaválasztási tájékoztatót tartott. Részletesen beszélt

az általános iskolát végzett vak és gyengénlátó fiatalok részére választható kevés szakmáról, foglalkozásról. A tájékoztatókat követően a vezetők válaszoltak a gyermekek nevelésével, pályaválasztásával, a vakok személyi járadékával, segélyezéssel kapcsolatos kérdésekre.

Végezetül a munkaközösség elnöke a gyermekek részére átadta a szülőknek a Somogyi Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság ajándékaként a mikuláscsomagokat.

Csik Lajos

FELHÍVÁS! gyógymasször tanfolyamra

A VGYOSZ — az elmúlt évek gyakorlatának megfelelően — az 1989—90-es tanévre is megszervezi a gyógymasször tanfolyamot. Aki e nemes hivatás gyakorlását tűzte ki maga elé célul, 1989. április 15-ig jelentkezhet szövetségünk budapesti székházában (XIV., Május 1. út 47.) személyesen, telefonon (210-440-29) vagy levélben Németi Zsolt előadónál. (levél-cím: Budapest, 1406 Pf. 44.)

A gyógymasször tanfolyamra minden tagtárs jelentkezhet, az alábbi feltételek mellett:

1. A jelentkező tagja legyen a szövetségnek.
2. Rendelkezzék az általános iskola 8. osztályának elvégzését igazoló — legalább közepes, vagy ennél jobb — bizonyítvánnyal, vagy érettségivel.
3. 1989. augusztus 31-ig töltsse be a 17. életévét, 30 évesnél azonban ne legyen idősebb.

A gyógymasször tanfolyamra jelentkezőknek 1989. júniusának első felében alkalmassági beszélgetésen kell részt venniük és itt számot adniuk az általános iskolában szerzett biológiai, történelmi valamint irodalmi ismereteikről. A beszélgetés pontos idejéről minden jelentkező időben írásbeli értesítést kap!

A vidékiek a tanfolyam idejére kollégiumi elhelyezésben részesülnek.

Budapest, 1989. január

Németi Zsolt
Rehabilitációs osztályvezető

Üdvözet Romániából

Kedves, szívből jövő üdvözet érkezett román sors-társainktól lapunk fennállásának 50. évfordulója alkalmából. Ezúton mondunk köszönetet a figyelmes megemlékezésért Prof. Viorel Cracium sors-társnak, Romániában lévő társszövetségünk elnökének, valamint Prof. Radu Sergiu Ruba sors-társunknak, ottani társlapunk felelős szerkesztőjének, és kívánunk sok sikert további munkájukhoz, az őszinte Román—Magyar barátság további, eredményes ápolásához.

Mivel üdvözetüket németül írták, úgy illik, hogy mi is német nyelven válaszoljunk és köszönjük meg figyelmes megemlékezésüket, az alábbiak szerint:

Da möchten wir bedanken die Aufmerksamkeit Prof. Viorel Graciu's (Präsident) und Prof. Radu Sergiu Ruba's (Verantwortlicher Redakteur), und wünschen wir viele Erfolge zu ihren weiteren Arbeiten, und zu den sorgfältigen Pflege der Rumänische—Ungarische Freundschaft.

Bartha Zsuzsanna
szerkesztő

Erhartné dr. Molnár Katalin
főtitkár

Üdültetési felhívás 1989-re

Értesítjük tagtársainkat, hogy Szövetségünk Boglárlellén 1989-ben az üdültetést május közepétől szeptember közepéig, nyolc turnusban szervezi.

Tagtársaink a lakóhelyük szerinti megyei szervezetnél jelentkezhetnek üdülésre március 31-ig.

Az igényeket a megyei szervezeteknél működő üdültetési bizottság bírálja el az alábbi szempontok szerint:

1. A tagság részére fenntartott férőhelyeken a szövetségnek az a tagja üdülhet:

— aki legalább egy éves tagsági viszonyal rendelkezik és nincs tagdíjhátraléka.

2. A beutalásnál előnyben kell részesíteni:

— azokat, akik a szövetségben kiemelkedő társadalmi munkát végeznek,

— a munkaviszonyban álló tagot (főszezonban),

— azt a jelentkezőt, aki egyáltalán nem, vagy 2 évnél régebben vett részt üdültetésben.

3. A szövetség által biztosított kedvezményes üdültetésben a tag évente csak egy alkalommal, egy jogcímen vehet részt.

4. A szövetség vak tagjai jogosultak az üdültetés idejére egy látó kísérő beutalását kérni. A kísérő kiskorú gyermek is lehet, amennyiben a 10. életévét betöltötte.

5. Az üdülőbe az a 14 éven aluli, de 5. életévét betöltött gyermek utalható be, aki az üdülés megkezdése előtt 3 nap-

pal szakorvosi vizsgálaton vett részt. Beutalása csak orvosi vizsgálat eredményét tanúsító igazolással érvényes.

6. Nem utalható be az a személy, aki fertőző betegségben szenved, aki különös gondozásra, ápolásra szorul, akinek egészségi állapota miatt diétás étkezésre van szüksége.

7. Az üdülésben résztvevők számára a házirend megtartása kötelező. Aki helytelen magatartásával az üdülő rendjét megzavarja, kötelezhető az üdülés megszakítására. Ilyen esetben a térítési díj vissza nem követelhető. A rendbontókat az Üdültetési Bizottság meghatározott időre az üdültetésből kizárhatja.

8. A térítési díjak befizetése a megyei szervezettől kapott értesítéshez mellékelten történik.

9. A befizetett térítési díjakat a szövetség csak különösen indokolt esetben fizeti vissza (pl. haláleset, betegség).

10. A beutalt a megyei szervezettől kapott beutaló jegyet köteles magával vinni, amelyet megérkezésekor az üdülő vezetőjének át kell adnia.

11. Az üdülő vezetője az elhelyezésnél csak olyan egyéni kívánságokat vehet figyelembe és teljesíthet, amelyek a beutaltak összességének érdekeivel nem ütköznek, és az egyes beutaltak részére jogtalan előnyt nem biztosítanak.

12. A nem látó beutaltakkal a házirendet minden turnus kezdetén az üdülő vezetőjének ismertetnie kell. Azokkal szemben, akik a házirendet megsértik, vagy az üdülő felszerelését szándékosan rongálják, az üdül-

tetési bizottság vezetője eljárást kezdeményezhet.

13. Kérjük munkaviszonyban nem álló és nyugdíjas tagtársainkat, hogy lehetőleg az első illetve a nyolcadik turnusra jelentkezzenek.

14. A turnusok pontos időbeosztásáról a megyei szervezetek adnak tájékoztatást.

Térítési díjak

Szövetségünk tagjai részére a kéthetes beutalás térítési díja:

1540,— Ft

A felnőtt kísérő térítési díja 14 napra:

2000,— Ft

A 14 éven aluli gyermek részére két hétre:

840,— Ft

Szövetségünk részére a SZOT Szanatóriumi és Üdültetési Főigazgatóság az 1989-es évre az előszezonban az alábbi üdültetési lehetőséget biztosítja.

1989 április 27-től május 10-ig 51 fő utalható be a Dömösi Szárnyaskerek Üdülőbe, amely frissen tatarozott és II. osztályú. A Szárnyaskerek üdülő 11 db 3 ágyas és 9 db 2 ágyas szobával rendelkezik.

Fokozott nyomattal hívjuk fel tagtársaink figyelmét arra, hogy ezt az üdülési lehetőséget feltétlenül vegyék igénybe, ugyanis elképzelhető, amennyiben a Szárnyaskerek üdülőt nem sikerül betöltenünk, a SZOT Szanatóriumi és Üdültetési Főigazgatóság 1990-re tagtársaink részére további üdültetési lehetőséget nem biztosít.

Kívánunk az üdülésben résztvevő tagtársaknak és kísérőiknek kellemes időtöltést és jó pihenést!

Nyúl Győző
az üdültetési bizottság vezetője

Kitekintő Mit mond a közvélemény?

(Átvéve a REFORM c. lap 1988. december 23-i számából)

A Magyar Közvéleménykutató Intézet (MKI) október 31. és november 3. között kérdőívvel 300 olyan budapesti és 200 szigetvári lakost keresett fel, akik életkor, nem- és iskolai végzettség szerint reprezentálják lakóhelyük felnőtt népességét. Az új politikai szervezetekről, a többpártrendszer lehetőségéről kérdezték meg a véleményüket.

— Az új politikai szervezetekre irányuló érdeklődést 1988. szeptember eleje óta négy alkalommal mértük — közölték a Magyar Közvéleménykutató Intézetben. A különböző településeken lakók ez irányú érdeklődése mindig közepes mértékű volt más politikai és gazdasági témákhoz képest. Az utóbbi időben megalakult politikai szervezetek, csoportok közül egyet, vagy többet a budapestieknek csaknem fele, a szigetváriaknak negyede tudott megnevezni; mind a két településen a férfiak, a fiatalok, az iskolázottabbak, a szellemi munkát végzők és a párttagok bizonyultak tájékozottabbaknak. Három újonnan alakult politikai szerveződésről: a Magyar Demokrata Fórumról (MDF), a Fiatal Demokraták Szövetségéről (FIDESZ), és az Új Márciusi Frontról konkrétan is érdeklődtünk. A fővárosiak kétharmada hallott az MDF és a FIDESZ megalakulásáról (65—65%), csaknem fele (48%) pe-

dig az Új Márciusi Front létrejöttéről. Szigetvárott alacsonyabbak voltak a megfelelő arányok: 54—45, illetve 39%. Budapesten tehát jobban elterjedt az új politikai csoportulások híre, mint vidéken. A MDF megalakulásának nyilvánosságra hozatala után közvetlenül a budapestieknek már a fele (51%) tudott e tényről.

HELYESLI-E?

Az egyes szervezetekről tudók válaszoltak arra a kérdésre is, hogy helyeslik-e, vagy sem azok megalakulását. Viszonylag sokan voltak e tekintetben, azonban a többség helyeslésének adott hangot. Mindkét településen a férfiak, a magasabb iskolázottságúak, a kvalifikáltabb munkát végzők és a párttagok között többen voltak azok, akik ismerték, illetve helyeselték a szervezeteknek a megalakulását, mint a nők, a kevésbé képzettek, az alacsonyabb munkamegosztású pozíciójúak és a párton kívüliek között. Ugyanakkor a budapestiek körében nagyobb a tájékozottság is és a helyeslés is, mint az azonos státusú szigetváriak körében. (Ennek következtében azonos, vagy majdnem azonos pl. a fővárosi nők tájékozottsága, helyeslési intenzitása a szigetvári férfiakéval, továbbá a budapesti legalacsonyabb iskolázottságúaké a szigetvári középszintű végzettségűekével, illetve a

fővárosi középszintű végzettségűeké a szigetvári diplomásokéval.)

A Szigetváron élők 56%-a, a budapestieknek 72%-a nem ért egyet azokkal, akik szerint az újonnan alakult politikai csoportok zűrzavarba sodorhatják az országot. Másoknál kevésbé tartanak a zűrzavartól a férfiak, a fiatalok, a közép- és felsőfokú végzettségűek. Minél több független szervezet megalakulásáról tud valaki, és minél többeknek a színrelépését helyesli, annál kevésbé hajlamos azt hinni, hogy ez zűrzavaros helyzet kialakulásához vezet.

LEHETSÉGES, VAGY SZÜKSÉGES?

Az újonnan alakult politikai szervezetek ma még a helyüket keresik a változóban lévő politikai intézményrendszerben. Betagozódásuk egyik lehetséges formája a párttá alakulás. A tömegkommunikációban az utóbbi időben — az alkotmányreform, a gyülekezési és egyesülési törvények tervezete, a választási rendszer módosítása kapcsán — egyre gyakrabban esik szó a többpártrendszer elvi és gyakorlati lehetőségéről. 1988. november 10-én a Kormány üléséről tartott szóvivői tájékoztatóban az is elhangzott, hogy az egyesülési jogról szóló törvényjavaslat elismeri a többpártrendszer lehetőségét. Hogyan vélekednek a megkérdezettek?

Ami a több párt lehetőségeit illeti, a válaszadók mintegy 2/3-a (Budapesten 66, Szigetváron 62%-a) elképzelhetőnek tartja, hogy a közeljövőben az MSZMP-n kívül más pártok is

működhesse. Csak igen kevesen — 3% — voltak azok, akik nem tudtak válaszolni erre a kérdésre. Budapesten a különféle társadalmi-demográfiai csoportok véleménye csak jelentéktelen mértékben, Szigetváron viszont jelentősen eltért egymástól abban a kérdésben, hogy a közeli jövőben elképzelhető-e a többpártrendszer kialakulása Magyarországon. Szigetváron a férfiak és a szellemi dolgozók között gyakoribb, az időseknél és a szakképzetlen munkásoknál pedig ritkább ez a vélemény, mint más csoportokban. (Egyébként szeptemberben az egész országra kiterjedő vizsgálatban 54% volt azok aránya, akik nem helyeselték, hogy az egyesülési törvény alapján tilos legyen új politikai pártot alapítani, 31% helyeselte ezt a tilalmat, míg 15% nem válaszolt.) Amit lehetségesnek tartanak, nem biztos, hogy szükségesnek is tartják. Van-e e tekintetben eltérés a véleményeknél? A többpártrendszer lehetőségének és szükségességének megítélése Budapesten nem különbözik, Szigetváron viszont igen, A fővárosiaknak 65, a szigetváriaknak 52%-a tartja szükségesnek, hogy az MSZMP mellett más pártok is működjenek. A férfiak, a fiatalok, a képzetebbek mindkét helyen inkább szükségesnek tartják ezt, mint a többiek. Ugyanakkor két vonatkozásban különbség tapasztalható. Budapesten a középkorúak, míg Szigetváron a középkorúak és az idősek azok, akik az átlagosnál gyakrabban vélik szükségtelennek a többpártrendszert. A társadalmi-foglal-

kozási csoportok szerint a fővárosban és vidéken eltérően rendeződnek el a vélemények. Budapesten a szükségességet — szükségtelenséget hangoztatók egymáshoz viszonyított aránya a szakképzetlen munkásoknál azonos, a szakmunkásoknál és a diplomás szellemieknél az átlagosnak megfelelő (kb. 2/3—1/3), míg az értelmiségieknél a túlnyomó többség áll szemben az elenyésző kisebbséggel. Szigetváron viszont a többpártrendszert szükségesnek ítélik a szakképzetlen fizikai dolgozók körében 1/3-os kisebbségben vannak, míg a másik három társadalmi — foglalkozási csoportnak többségben (59—71%-a.

A VEZETŐSZEREPRŐL

Azoktól, akik nem tartják szükségesnek a többpártrend-

szert, azt is megkérdeztük, hogy elfogadhatónak tartják-e a közeljövőben más politikai pártok megalakulását Magyarországon. E kérdésre Budapesten 50%-uk, Szigetváron 34%-uk válaszolt igennel. (5, ill. 9% nem adott választ.)

Utolsó kérdésünk e témakörben: „Mit gondol: ha úgy alakulnak a körülmények, hogy az MSZMP mellett más pártok is lennének, az MSZMP megőrizné, vagy elvesztené vezetőszerepét?” A fővárosiak 47, a szigetváriak 54%-a szerint megmaradna az MSZMP vezető szerepe. 39, ill. 35%-uk szerint ennek ellenkezője következne be. (14, ill. 11% nem válaszolt a kérdésre.) A párttagoknak Budapesten 65, Szigetváron 75%-a azon a véleményen volt, hogy az MSZMP ez esetben is megőrizné vezetőszerepét.

Dr. PÁLHEGYI FERENC—
DARU GERŐNÉ

A vak ember pszihoszociális helyzete

A következő izgalmas analógián szeretnénk bemutatni és érthetővé tenni, hogy mit értünk pszihoszociális helyzeten.

Valahol a troposzféra és a sztratoszféra határán, 10—12 ezer méter magasban a Föld felszíne fölött feltűnik egy tárgy. Lehet repülőgép, lehet lövedék, de lehet egy űrhajó roncsa is, de az sincs kizárva,

hogy kozmikus eredetű: néhány méter átmérőjű „por-szem” a világűrből. Nem mindegy, hogy mi. Optikai eszközökkel nem lehet ráismerni. De meg lehet határozni a **helyzetét**. Ez részben úgy történhet, hogy kiszámítjuk: milyen távolságban van ismert helyzetű objektumoktól, pl. a Naptól és a Földtől. Figyeljük, hogy ezek

a távolságok hogyan változnak. Ebből azt is megtudhatjuk, hogy hogyan mozog. Népszerűen szólva: honnan jön és hová tart. Mozgásiránya, sebessége és sebességének változása lehetővé teheti, hogy következtessünk az erőkre, amelyek mozgatták. A helyzet adatai tehát ebben az esetben nemcsak arra kérdésre válaszolnak, hogy a szóban forgó test most hol van, hanem arra is, hogy milyen az útvonala, azaz hol lesz a következő másodpercekben. Gyakorlatilag ezt a legfontosabb tudni, ha például le akarjuk lőni vagy meg akarjuk menteni.

Egy égi objektum helyzetének meghatározása nagyon egyszerű az emberi pszichés fejlődés útjának leírásához képest. Ez főleg olyankor derül ki, amikor a fejlődési út vélt ismeretében gyakorlati beavatkozásra kerül sor. Felismertük például, hogy a vakság befolyásolja a pszichés fejlődést, részben kikutattuk azt is, hogy milyen funkciókat érint, mit akadályoz és hol indít el kompenzációs folyamatokat. Ennek megfelelően indult útnak a 20-as, 30-as években a „mentő-rakéta”, akkor még „érzékkelhető oktatás”-sal és érzékelést fejlesztő gyakorlatokkal, napjainkban pedig mozgástréninggel, gondolkodásfejlesztéssel és integrációs törekvésekkel a „fedélzetén”. Ha a sztratoszférában egy ilyen rakéta nem éri el a célt, hanem „mellé megy”, az azért van, mert a test mozgását meghatározó valamelyik tényező kimaradt a számításból. Ha ez az analógia megfelelő, akkor a mi „rakétánk” csak „mellé” mehet, mert

nagyon nehéz kideríteni, hogy pontosan milyen vektorok adják az emberi fejlődés eredőjét. Jó ideje tudjuk már, hogy hol tévedtek a vakok verbalizmusát hangsúlyozó elméletek, amelyek a pedagógiának az érzékelhető oktatást szinte egyedüli speciális követelményeként írták elő, nem véve figyelembe (más szóval: kihagyva a számításból) a spontán kompenzációt, pontosabban a szenzoros attitűd változásait. De vajon mennyire lesznek eredményesek mai törekvéseink? Mikor fogjuk ezt megtudni?

Szeretnénk hangsúlyozni, hogy nem speciális, csak a vakokra vonatkozó problémáról van szó. Általában az emberi lelki fejlődést meghatározó tényezők hiányos ismerete vagy figyelmen kívül hagyása lehet a valódi ok.

Ennek érzékeltetésére hadd álljon itt néhány általános jelentőségű pedagógiai, illetve pszichológiai példa.

Századunkat 70—80 évvel ezelőtt a gyermek évszázadának remélték és nevezték. Valóban: soha addig nem látott lendülettel indult meg a gyermek tanulmányozása, főleg lelki fejlődésének feltárása. Ennek volt egyik korai gyümölcse az a nevelési elv, hogy nem szabad a gyermeket megverni, de értelmi szintjének megfelelően meg kell győzni. Mi lett ebből? Sok családban, sőt intézményben ma is vernek, ezekben az elv hatástalan marad. Nagyon sok helyen azonban ennél is rosszabb történt. Az elmaradt verés helyébe nem lépett semmi (az értelemre való hatáshoz a nevelők nem értet-

ték vagy nem is arra lett volna szükség?), — de elmaradtak a viselkedést szabályozó követelmények és tilalmak is, az életteret ugyan beszűkítő, de megkapaszkodási lehetőséget és biztonságot nyújtó korlátok is. Az eredmény: bizonytalanság, alkalmazkodási zavar. De mégis: sok családban a verés helyett megjelent valami: a hüvös, ingerült, taszító „nem szeretlek” magatartás, ami a gyermek számára nyomasztóbb és elviselhetetlenebb a verésnél, hiszen alapvető szükségletétől fosztja meg.

Századunk a technika százada is. Először a rádió, később a még szuggesztívebb televízió mentette fel aput és anyut az esti mese kötelessége alól, ma már több helyen a video fosztja meg az embereket egymás társaságától. Ahogy nem fejlődnek izmaink, ha csak ülünk és heverünk, nem fejlődik a gyermek fantáziája sem a késszen kapott, előre megrágott szellemi tápláléktól. Ennél is nagyobb baj egy alapvető emberi igény elsovadása: a bensőséges, személyes kommunikációé, amire már nem marad idő.

Századunk első három évtizedének szellemi arculatát mélyen fölkaavarta és meghatározta egy nagy felfedezés: a tudattalan lelki indítékok feltárása. Nagy írók és költők, mint Thomas Mann, Kosztolányi, Karinthy kerültek Freud hatása alá. Fény derült sok emberi megnyilvánulásra, így a gyermeki viselkedés szexuális természetére is. Az ösztönök kiélésének jogát hangoztatva megszűnt a szex tabutéma lenni,

megindult a harc a prűdria ellen. Közben — sajnos — kimaradt a számításból néhány fontos tény, az például, hogy az ember szexualitás funkciója túlmutat az állati szexualitásban, ti. az énközlés fontos eszköze: a „teljesen elfogadlak”, illetve „teljesen odaadom magam neked” attitűd kifejezése. Miközben ezt az értéket egyre inkább elveszítjük, egyre nagyobb teret kap a személytelen szexualitás az aktnaptártól a promiszkuitásig.

Lehet, hogy túlzásnak érezzük, de számos jel arra mutat, hogy a gyermek évszázada soha nem látott pedagógiai csőd-tömeeggel fejeződik be. Úgy látszik: pedagógiai „mentőrákétánk” mellé futott, a ki tudja milyen irányba tartó lelki fejlődésnek.

„Honnan jön és hová tart?” — tettük fel a kérdést az ismeretlen égi objektummal kapcsolatban. Ugyanez a kérdés most az emberre vonatkoztatva kissé kínosan hat. Már a „honnan jön?”-re is túl egyoldalúnak érezzük a darwinizmus közismert válaszát: „Hát az állatvilágból.” Lehetséges persze, hogy — amint optikai eszközökkel nem lehet felismerni a példánkban szereplő égi objektumot — jelenlegi tudományunk segítségével nincs egyértelmű és meggyőző válasz erre a kérdésre. Még homályosabbnak látszik a „hová tart?”-ra adható válasz. De legalább az egyes ember néhány évtizedes életszakaszán lennének képesek pontosabban elvégezni a helyzetmeghatározást!

Ehhez — véleményünk szerint — az kell, hogy feladjunk

néhány tudományos előítéletet és az emberi pszichés fejlődést több szempont egyidejű figyelembevételével vizsgáljuk. E szempontok néha ellentéteseknek, sőt egymást kizáróknak látszanak, valójában azonban csak különböző dimenziókra vonatkoznak és találkozhatnak is, mint pl. a különböző égitestekhez viszonyító koordináták az ismeretlen objektum meghatározásánál. A következőkre gondolunk:

1. Az embert születésétől kezdve társadalmi hatások érik; a társadalmi környezet az életben maradásnak és a pszichés fejlődésének az előfeltétele. Olyanná alakul, amlyenné az a kultúra formálja, amelybe beleszületett. Így pl. az adott kultúrában kialakított nemi szerep ad sajátos arculatot a fiúnak, illetve a lánynak; ugyanígy hatnak pl. a vakokkal kapcsolatos elvárások és előítéletek is a nemlátók személyiségalkulására.

2. Az ember születésétől kezdve önaktualizálásra (rossz fordításban: önmegvalósításra) törekszik, más szóval: a benne rejlő személyes lehetőségek kibontakoztatására és ezzel a társadalomtól és kultúrától való függetlenségre, belső szabadságra. A vak ember is önmaga szeretne lenni, nem tipikus vak.

3. Az ember az állatvilág tagja, nemcsak testének felépítése, hanem motívumainak egy része is megegyezik az állatokéval. Pszichés funkcióiban (pl. a tanulási folyamatban) is felfedezhetők ugyanazok a törvényszerűségek. Amelyik állatnál — életkörülményei folytán — a látás háttérbe szorul (pl.

az egérnél), az téri tájékozódásban ugyanúgy szukcesszív sémákat alkalmaz és közvetlen érintéses támpontokat keres, mint a vak ember.

4. Az ember nem állat. Vannak olyan sajátosságai, amelyek állati tulajdonságokból nem is eredeztethetők, pl. a kreativitás, az énközlés igénye, az érzékelési kompenzáció képessége. Az alkalmazkodási tevékenységben vezető érzékelési mód kiesése az állat pusztulásához vezet. A vak embernél azonban funkcionálisan átstrukturálódik az érzékelési rendszer és így nemcsak élni, hanem pszichésen fejlődni is képes.

Nincs kizárva, hogy a felsoroltaknál több szempontot is figyelembe kellene venni, hogy jobban megértsük önmagunkat, ill. pszichés és egyben szociális helyzetünket, de ismereteink nem terjednek tovább.

Talán sikerült érthetően kifejteni azt a meggyőződésünket, hogy a vaksággal kapcsolatos pszichés és szociális problémák általános emberi problémákkal függenek össze, ezért megoldásuk sem képzelhető el ezekből az összefüggésekből kiragadva.

140 évvel ezelőtt Petőfi és még sokan mások azt remélték, hogy küzdelmeik eredményeképpen hamarosan eljön a „Kánaán”, ahol „a bőség kosarából mindenki egyaránt vehet”, és „a szellem napvilága ragyog minden ház ablakán”. Ma az egész világ válságot él át. De szerintünk az anyagi jólét veszélybe kerülése a kisebb baj, ha a szellem lángja is kialvással fenyeget. Nem az értelem vagy a műveltség hanyatlására gondolunk, hiszen

Tornával a renyhe bélműködés ellen

A civilizációnak sok előnye, áldása mellett akad néhány hátránya is. Egyikük a renyhe emésztés. Az emberek jelentős részének és főleg az idősebb korosztályhoz tartozóknak kisebb-nagyobb mértékben székrekedése van. A renyhe bélműködés két fő oka a tapasztalatok szerint: a mozgáshiány, amivel rendszerint együtt jár a nem teljesen megfelelő légzés és a helytelen táplálkozás.

Mozogjunk többet! Sétáljunk naponta, járjunk rendszeresen kirándulni. És tanuljuk meg a helyes légzést! A helyes légzés

alapelve: lazán, nyugodtan kell végezni. Hasunk vegyen erőteljesen részt a kilégzésben. A hosszú kilégzést automatikusan követi a természetes belégzés. Akinek renyhe a bélműködése, naponta többször végezze a következő légzőgyakorlatot: lélegezzen ki igen hosszan, erőteljesen. Kilégzés közben csináljon úgynevezett „hasprést”, amikor az összes hasizom minden irányból erősen összehúzódik és összehúzódva marad, amíg a kilégzés tart. Majd engedett hasfallal mély, hosszú belégzést végezzen.

A torna minden fajtája hasznos, de elsősorban olyan gyakorlatokat kell végezni, amelyek közben a has rugalmasan és erősen dolgozik. Ilyenek például hanyatt fekvésből a felülések és főleg a lábemelések különböző helyzetekben és síkokban, majd a törzhajlítások minden formája. A hasgyakorlatokat mindig kísérje erőteljes légzés. A hasizmok munkájánál (összehúzódásuknál) erőteljes kilégzés, elernyedésüknél pedig belégzés.

Példaképpen néhány hasizomgyakorlat:

1. Hanyatt fekvés terpesztett, nyújtott lábakkal. Kar a fül mellett kinyújtva. Felülés, egyszer jobb, majd a bal lábhoz előrehajlás. Lefekvésnél a felsőtest hol jobbra, hol balra kerül.

2. Hanyatt fekvés, karok oldalt, vállmagasságban a talajon. A tenyér lefelé néz. Az egyik lábat nyújtva emeljük a magasba, majd magunk előtt derékszögben keresztetve helyezzük a talajra. Folyamatosan váltogassuk a lábakat.

3. Ülés a talajon. Az alkar hátul megtámasztva. Páros, nyújtott lábbal írjunk le nagy köröket felváltva jobbra, majd balra.

4. Hanyatt fekvés, kar a test mellett. Erőteljes térdfelhúzás a hashoz annyira, hogy a medence is elkerülve a földről, kissé felemelkedik — majd lazán, hirtelen kinyújtva a térdet, a két láb a talajra kerül.

A törzhajlítások is előnyösek. Például az alábbi gyakorlatok:

5. Térdelés kissé terpeszben. Kar a fül mellett nyújtva. Gömbölyű törzhajlítás előre. Ebből a helyzetből jobbra, majd balra lendül a felsőtest addig, míg az ellenkező váll oldalsíkba nem kerül. — Ugyanez a gyakorlat terpeszállásban is elvégezhető.

A medence mozgékonyosságát elősegítő gyakorlatok is nagyon hasznosak. Például:

6. Hanyatt fekvés térdhajlítás, talp a talajon, kissé terpeszben. Medence emelése és felemelt helyzetben a medence forgatása és körözése.

7. Terpeszállás. Kezek csípőre téve. Erőteljes medencekörözés, vízszintes síkban.

Végezzünk naponta — lehetőleg reggel — hasmasszázst is, a következő módon. Feküdjünk hanyatt az ágyban, húzzuk fel térdünket, talpunkat támasszuk meg az ágyon.

(Folytatás a 13. oldalról)

arról még nincs szó. Értékrendünkben lesz egyre nagyobb a bizonytalanság.

Mindezt fontos látnunk. Persze a nagy összefüggések ismeretében mégis saját kis örhe-lyünket kell elfoglalnunk. A kérdések számunkra így konkrétizálódnak: Mit tehet és hogyan dolgozhat jobban a szövetség? Mire figyeljen és milyen fejlesztő programokat dolgozzon ki és alkalmazzon a gyógypedagógus? Hol a helye és mi a feladata a vakokkal kapcsolatos munkában a szociális szervezőnek? De saját kis körünkben nem tapogatózunk kell, hanem szét kell néznünk a látók világában, sőt az egész látható világban, hogy helyzetünk tisztázásához a koordinátákat jó helyen húzzuk meg.

— A hasfalon, vakbél tájékán kezdve, a belek lefutási irányában — az óramutató járásával egy irányban — végezzünk lassú, simító masszázst a tenyerünkkel.

— Ugyanezen a területen apró körkörös mozgással végezzünk masszázst. Most csak a mutató- és középső ujjunkat használjuk, és kissé mélyebben, de finoman, lassan, egyik kezünket a másikra helyezve masszírozunk.

Alkalmazzunk kissé erélyesebb, vibrációs masszázst úgy, hogy egy-egy ujjunkkal rezgő mozgással lazítsuk a has különböző pontjait néhány pillanatig, majd hirtelen engedjük el.

Néhány szót az étkezésről. Ébredés után éhgyomorral fogyasszunk egy pohár gyümölcslevet, paradicsomitalt. Van, akinek egy pohár langyos víz éhgyomorral igen hatásos. Általában fehér kenyér helyett együnk inkább barna (korpás) kenyeret, fogyasszunk sok tejterméket, főleg joghurtfélét, aludttejet, kefirt. Együnk rendszeresen rostos ételeket, igyunk elegendő folyadékot. Ne kíméljük a beleket feleslegesen, adjunk munkát emésztőrendszerünknek; szüksége van erre, mert csak így tudja feladatát ellátni. Naponta fogyasszunk néhány evőkanál búzakorpát tejbe, joghurtba, esetleg levesbe vagy főzelékbe keverve.

Ezek az étkezési tanácsok természetesen nem vonatkoznak mindenkire. Emésztőszervi betegségben szenvedők beszéljék meg problémáikat szakorvossal!

Dr. FÜLDI JÁNOS

Az abortusztörvényről

A társadalom különböző rétegei éveken keresztül azon vitáztak, hogy a terhességmegszakítás fennálló rendjét milyen irányba kellene megváltoztatni. Két alapvetően szembenálló felfogás alakult ki. Az egyik szerint teljes liberalizálásra van szükség, tehát a nő saját maga szabadon dönthessen arról, hogy terhességét megkívánja-e tartani, vagy sem. Ezen irányzat képviselői álláspontjaikat azzal indokolták, hogy az AB-bizottságok eljárása és működése megalázó, és a legkörülményesebb vizsgálódás sem eredményezhet objektív döntést. Sérti az alapvető emberi jogokat, ha egy nőt hatalmi szóval arra kényszerítenek, hogy gyermeket szüljön. Nem utolsósorban gondolni kell arra a nem kívánt gyermekre, akit anyja kényszerből szült meg. A szigorítás hívei között nagy számban vannak orvosok és vallásos meggyőződésű emberek. Az orvosok a hippokratészi esküre hivatkoznak, hogy a gyógyítás a feladatuk, és a terhesség megelőzésére megfelelő fogamzásgátló eszközök állnak rendelkezésre. A vallási csoportok szerint ember nem ölni meg Isten teremtményét. Ehhez az irányzathoz tartoznak azok is, akik bármilyen megfontolásból „gyilkosságnak” tartják a terhesség megszakítását. Ezen felfogás — természetesen az egészségügyileg indokolt esetek kivételével — a terhességmegszakítás megtiltását

hirdeti. A fentebb említett viták és álláspontok eredményeként a szociális és egészségügyi miniszter 1988. decemberében rendelettel szabályozta a terhességmegszakítás rendjét.

A terhességmegszakítást a jogszabály különböző esetekben teszi lehetővé, mely körülmények fennállásáról a terhes nő igazolást kap. Okok: a terhes nőnél, vagy a magzatnál fennálló egészségügyi ok; a nő tartós különélése, vagy lakáshiánya (ezeket személyi igazolványával, vagy büntetőjogi felelőssége tudatában tett nyilatkozatával is tanúsíthatja); ha a terhesség bűncselekmény következménye; (a büntetőügyben eljáró hatóság ad igazolást.) — Erre az okra minden olyan nő hivatkozhat, aki a fogantatás időpontjában a 14. életévét még nem töltötte be, hiszen ebben az esetben a közönséges ténye már bűncselekménynek minősül. — Ok továbbá a nő szabadságvesztése, vagy házastársa sorkatonai szolgálata, ill. szabadságvesztése.

Terhes nőknél fennálló egészségügyi ok alapján szakítható meg a terhesség, ha az a szociális és egészségügyi miniszter által engedélyezett fogamzásgátló eszköz, vagy gyógyszeres klinikai terápiás vizsgálatának, vagy méhen belüli fogamzásgátló eszköz alkalmazásának tartama alatt jött létre.

Ha a terhességmegszakítást lakáshiány miatt kérik, a szük-

séglakás nem minősül önálló bérlakásnak. Ha az adatok személyi igazolvánnyal bizonyíthatók, más igazolásra nincs szükség.

A terhességmegszakítást általában a terhes nőnek kell kérnie. Ha cselekvőképtelen, helyette a kérelmet törvényes képviselője (gondnoka, vagy gyámja) terjeszti elő. Korlátozottan cselekvőképes nő esetében a törvényes képviselő hozzájárulása szükséges. Amennyiben a törvényes képviselő nincs jelen, vagy már nem érhető utol, ezt a hozzájárulást a gyámhatóság pótolhatja.

Meddig szakítható meg a terhesség?

A műtét a terhesség 12., kiskorú személy esetében 18. hétig végezhető el. Ha a terhességet egészségügyi okból kell megszakítani, és az ok az anyánál áll fenn, a terhesség időtartamától függetlenül megszakítható. Ha az ok a magzatnál áll fenn, a 12. hétig adható engedély, a súlyos testi, vagy értelmi fogyatékosághoz vezető genetikai ártalom előfordulásának 10%-nál magasabb valószínűsége esetén a terhesség 20. hetéig. A diagnosztikus eljárás elhúzódása esetében pedig 24. hétig adható engedély a súlyos testi, vagy szellemi fogyatékosághoz vezető genetikai ártalom előfordulásának 50%-ot elérő valószínűsége esetén. A terhesség tartamától függetlenül adható engedély a szülés utáni étellel összeegyeztethetetlen rendellenesség fennállása esetén. A 20. hetet meghaladó terhesség csak kijelölt intézményben szakítható meg.

A kérelem elbírálása.

A terhességmegszakítás feltételeinek fennállását az azt megállapító szülészeti-nőgyógyászati szakrendelés orvosa ellenőrzi és a kitöltendő adatlapon igazolja. Az adatlapot két példányban kell kitölteni, az igazolást „privát orvos” nem adhatja meg. Az orvos — a terhes nő hozzájárulása esetén — a házastársát, élettársát is meghallgatja. Az adatlap egyik példányát a kérelmező kapja meg. Ezen szerepel a műtét várható időpontja is. Ezzel az adatlappal a nő az adott napon jogosult a vizsgálat helye szerint illetékes kórházban megjelenni. Ha egy másik, általa kiválasztott kórházban kívánja a műtét elvégeztetni, csatolnia kell a kérelméhez a kórház igazolását az időpontra vonatkozóan. Ha a terhességmegszakítást szociális indokkal kéri, vagy a feltételek fennállását nem tudja igazolni, az orvos az adatlapra csak a terhesség időtartamát vezeti fel. Ezt követően fel kell keresni a területileg illetékes védőnőt, aki javaslatát a térítési díjra, és véleményét a körülményekről az adatlapra vezeti, és a terhes nőt továbbküldi a család- és nővédelmi tanácshoz a kérelem elbírálása végett. A tanácsadó döntését azonnal közli a kérelmezővel. Ha elutasítja, 8 napon belül lehet fellebbezni, illetve ha az elutasítást a terhes nő tudomásul veszi, a tanácsadó erről értesíti a védőnőt, a gondozásba vétel céljából. A másodfokú bizottság döntése ellen nincs helye jogorvoslatnak.

Ha a terhes nő a megjelölt időpontban, ill. 10 napon belül

a műtét elvégzésére nem jelenik meg, a kórház értesíti a védőnőt. Ha a műtét előtti vizsgálat szerint egészségügyi akadálya van a műtétnek, vagy a terhesség időtartama meghaladja az előírtat, az orvos a beavatkozás elvégzését megtagadja. Ebben az esetben a terhes nő szakmai felülvizsgálatot kérhet. Ha ezt 10 napon belül nem végzik el, vagy eredménye a műtét elvégzésének végleges megtagadása, értesítik a védőnőt a terhes nő gondozásba vétele céljából.

Ha a terhes nő: — kérelmét a bizottság elutasította, és nem fellebbezett; vagy a II. fokú bizottság utasította el; a kórházban nem jelent meg; a műtét elvégzését megtagadták véglegesen, vagy a szakmai felülvizsgálaton nem jelent meg, veszélyeztetett terhesként kell gondozásba venni.

A terhességmegszakítás után a nőt — a műtét napját is beszámítva — legalább két napra keresőképtelen állományba kell venni. Ha ennél hosszabb ideig tart a kórházi kezelés, a teljes időtartamra jár a táppénz.

A térítési díj.

Magyar állampolgárnak 2000 Ft-ot kell fizetnie a terhességmegszakításért. Nem kell térítési díjat fizetni, ha: a műtét elvégzésére egészségügyi okból kerül sor, a terhesség bűncselekmény következménye, ha állami gondozott, vagy cselekvőképtelen, ha a kérelmező családjában az 1 főre eső jövedelem az öregségi nyugdíj legkisebb összegét nem haladja meg, (1989-ben 3340 Ft) ha a terhes nőnek 3, vagy több élő

Cukorbetegek figyelmébe!

Örömmel tájékoztatjuk az érintetteket, hogy Dr. Máté Róbert „LIBERITAS III.” elnevezésű találmánya, amely a vak és gyengénlátó cukorbetegek öninjektálására szolgáló készülék, forgalomba került.

A készülék Budapesten az V. Dorottya utca 13. (507. számú) alatt található gyógyszerárban kapható. Vidéken pedig a megyeszékhelyeken lévő központi gyógyszerárakban szerezhető be.

A készüléket a kezelőorvos írhatja fel, s így 15%-ot kell érte fizetni, ami 663 forint 30 fillér összeget jelent.

Az alábbiakban ismertetjük a készülékről szóló tájékoztatót, s reméljük, hogy sok rászoruló beteg számára lesz hasznos eszköz a „LIBERITAS III”).

(Folytatás a 16. oldalról)

gyermeke van a térítési díj összege 500 Ft.

A díjat a műtét előtt, a kórház pénztárába kell befizetni. Ha ez elmarad, a műtét után, a kórházból való távozáskor a kórház kötelezvényt írat alá. Szociális helyzetre való tekintettel lehet kérni a térítési díj mérséklését, vagy elengedését. A kérelemről a Család- és Nővédelmi Tanácsadó testület dönt.

Ha a műtét során megállapítást nyer, hogy a terhesség nem állt fenn, a már korábban befizetett térítési díj visszajár. A terhességmegszakítás iránti kérelem elbírálásában közreműködő személyeket titoktartási kötelezettség terheli.

Liberitas öninjektáló készlet

A cukorbetegség korunk egyik népbetegsége. Növekvő tendenciát mutat és olyan természetű, hogy magában rejti a látáscsökkenés és esetleg a látás teljes elvesztésének veszélyét.

A **LIBERITAS** használata vakon is elsajátítható. Még kifogástalan látás mellett is biztonságosabb és kényelmesebb, mint az eddig forgalmazott bármely készüléké.

A készletet magába foglaló doboz nem csak tárolóeszköz; benne minden megtalálható, amire a betegnek gyógyszerelés szempontjából szüksége van.

Előnyei:

- csökkentlátó és vak cukorbeteg is biztonságosan használhatják,
- biztosítja a betegek önállóságát, ezzel lehetővé teszi rehabilitálhatóságukat,
- segítségével az inzulin pontosan adagolható és légmentesen felszívható,
- csökkenti az önszúrással járó fájdalomérzetet,
- az összeszerelés gyors és egyszerű, mivel egyszer használatos tűvel és fecskendővel működik.

Liberitas öninjektáló készlet

A LANDINI EGYÜTTES

Kedves Olvasók!

Szövetségünkben több kulcsoport működik. A jól ismert, nagy múltra visszatekintő Homérosz énekkar vagy a Berindán László zenekar és itt tartható számon a Landini együttes is.

Ez az együttes régi zenét játszik, (reneszánsztól, korabarakig) és mindössze hét tagból áll. Nevét Francesco Landiniről kapta, aki a XIV. sz. kiemelkedő itáliai zeneszerzője és költője volt.

1325-ben született és az akkori átlagéletkorhoz képest szép, tartalmas, hosszú életet élt, mert halála 1392-ben következett be.

Apja szobrász volt, Firenzében élt családjával. Jó nevű művész volt. Fia Francesco ötéves korában feketehimlő miatt vesztette el látását. Ám ez nem szigetelte el a világtól, művészi adottságait kitűnően kiaknázte. Korabeli írások szerint belekóstolt apja foglalkozásába, — állítólag — a festészetben is jártassá vált. Kiváló orgonajátékos lett az Alberti család szolgálatában. E család Firenze előkelőségei közé tartozott. Művészetpártolók voltak. Lehetőséget a város tehetséges művészeinek (pl. képzőművészet, költészet, zene) egy villájuknak, amelyet Paradiso di Albertinek vagyis Alberti Paradicsomnak neveztek. Amint e névből is kitűnik, a jómódú család ezt a helyet a művészek paradicsomának szánta.

Ebbe a környezetbe csöppent bele Francesco Landini, és itt töltötte életének egy részét.

Legendák maradtak fenn virtuóz orgonajátékaról. Hadd mondjunk el egyet Giovanni da Prato leírása alapján. Az eset ebben a „paradicsomban” történt.

„Reggel, amikor a Nap felkelt és kezdett melegen sütni, madarak ezrei énekeltek. Francesconak megparancsolták, hogy üljön az orgonához és játsszon rajta, mivel kíváncsiak voltak a madarak reagálására. Ahogy a mester elkezdte hangszerén a játékot, a madarak elnémultak. Majd néhány pillanat múlva kétszeres erővel kezdtek énekelni, szinte kísérve Landini mester játékát; sőt, az egyik pacsirta egyenesen Francesco fejére szállt és onnan énekelt a hallgatóság előtt.”

Megemlíthetnénk, hogy a híres, Itália-szerte ismert zeneköltő az orgonán kívül lanton, hárfán, pszaltériumon, fuvolán is játszott, ragyogó énekhangja volt. Műveit ezekre a zeneszerszámokra írta egy, két, ill. három szólamban. Körülbelül százötven műve maradt ránk. Megzenésítette saját verseit és korabeli poéták költeményeit. Már ifjú korában Firenze koszorús költőjévé választották. Kortársa volt az arezzoi születésű Francesco Petrarcanak, aki szonettjeivel és szerelmi lírájával vált világhírűvé. Ő is a kor koszorús költői közé tartozott. (1304—1374)

Landini mesternek nagy szerepe volt az orgona pedálsorának kifejlesztésében.

Világszerte több együttes tiszteli a vak mestert, mert nevét viseli. Pl. az angol Landini

A Landini együttes

Consort, akik jártak is Budapestén egy hangversenyturné alkalmával, és találkoztak együttesünkkel is. A zeneakadémián léptek fel, s mikor műsoruk véget ért, behívtak bennünket egy kis beszélgetésre a hangversenyterem mellett lévő ún. hangolóba. Megnézhettük kölcsönösen egymás hangszereit, ami mindannyiunk számára élmény volt. Mindkét csoport tudott egymásnak ismeretlen hangszereket mutatni

Magyarországon a Vakok Általános Iskolájának énekkara és tudomásunk szerint a nyíregyházi kórus is Francesco Landini nevét viseli.

Együttesünk Késmárki tanár úrnak köszönhetően alakult meg. Ő hívta fel figyelmünket a régi zenére, és adta azt az ötletet, hogy vegyük fel e neves zene- és versköltő nevét.

Öt taggal alakult meg az együttes: Péter Zsigmond, Kovács Pál, Plank László, Remes András és Gál András. Azóta az élet úgy hozta, hogy változás történt, most heten vagyunk a következők: Géczi Sándor, Kovács Pálné (Hegyi Jolán), Remes András, Gál András, Plank László, Kovács Pál és Babics Zsuzsanna.

1976-tól tartjuk magunkat számon, de csak 1978-tól játszottunk közönség előtt.

Hangszereinket anyagi segítség nélkül, saját magunk szereztük be, eléggé körülményes úton-módon. Volt, amit ajándékba kaptunk, volt amire összedobtuk kevés pénzünket.

Ezek az instrumentumok korhűek annyiban, hogy a középkorban használt hangszerek másolatai. Mint régi zenét ját-

szó együttesnél (pl. Kecskés-együttes, Musica Antiqua Hungarica) nálunk is megtalálhatók mind a pengetős hangszerek, mind a fúvósok. Persze kincstárunk sokkalta szegényesebb.

Van egy blokkflöte családjunk, amely áll kizzoprán, (sopranno) szoprán, alt, tenor és basszusblokkflötéből, vagy más szóval furulyából. Együttesünk majd minden játékos használja őket. A pengetősök közül megszólaltatjuk a már I. István korában is használatos kobzot, amely az arabok közvetítésével jött be országunkba. De játszunk a még most is divatos — más műfajokban is szívesen alkalmazott — gitáron. Van egy lantunk is, régebbi lantcsaládjunk egyetlen megmaradt képviselőjeként. Együttesünknek van két db vonóhangszere is. Az egyik viola da gamba, a másik pedig a kevésbé ismert fidula. Ez utóbbi hasonlít formájában a hegedűhöz, bár semmi köze sincs hozzá. Nem a hegedűből alakult át, és a hegedű sem a fidulától ered. A fidula, beosztásokkal (bundokkal) ellátott hangszer, mint a gitár. Öt húrja van, és valamivel laposabb a hegedűnél. A hangja is lágyabb, nazálisabb, ezért kiszorult a szimfonikus zenekarokból. A koboz azonban nem rendelkezik hangbeosztásokkal, ezért elég jó fül és biztos ujjak kellenek megszólaltatásához. Régi zenét játszó együttesünk billentyűs hangszereket is alkalmaz, így a már említett pszaltériumot is. Francesco Landini erre ugyancsak komponált műveket. Nekünk három van ebből a zene-

eszközből. Egy kicsi, egy közepes nagyságú és egy nagyobb. Trapéz alakú, kinézetre inkább egy ölben tartott cimbalomra emlékeztet, de hangja hasonlitos a hárfához. Középkori festményeken általában nők kezében ábrázolják, olyan segítő szerepet töltött be akkor a zene-tanulásban, mint most a zongora, vagy a furulya. A gyerekek ennek segítségével sajátították el a zenélés alapjait. Több ujjal kell pengetni. Minden hangra külön húr szolgál.

A billentyűs hangszerek közül van egy ún. tekerőlant a Landini együttes birtokában. Régen ezt a hangszert a „magyarok szimfóniájának” hívták, mivel hangja olyannyira erős volt, hogy elrettentette az ellenséges hadakat. Ez most már csak legenda. Ma már ez a hangszer nem nagyobb egy kis asztalnál. Akkoriban két ember kellett a kezeléséhez, ma már egy is elegendő. Jobbkézrel egy fogantyút kell egyenletesen hajtani, tekerni, balkézrel pedig két billentyűsoron játszható a dallam. Hajdan egy ember hajtotta a fogantyút, a másik pedig a dallamot játszotta. A tekerőlant volt az orgona őse, orgonasztrumnak is nevezik. Ez a hangszer is több reneszánsz zeneegyüttesben tesz jó szolgálatot a régi dallamok megszólaltatásában.

Van egy ékességünk. Májusban töltötte be elsőéves születésnapját, egy spinét... Ez egy utazó csemege. Különlegessége, hogy lanthangszínnel is megszólaltatható. Megjegyezzük, hogy ennek a hangszernek beszerzésében segítségünk-re volt a VGYOSZ.

Az ütőshangszereket utoljára hagytuk, de nem „ők” az utolsók, hiszen ők adják a zene érrendszerét. Van köztük is érdekesség, egy köcsögdob. Több is volt már, de mivel ezek cserépből készültek, óvatosságot igényelnek. Ahogy a neve is mutatja az alakját, köcsögformájú, trubadurdobnak is mondják. Azonban nincs feneke. A szélesebb felére van kifeszítve egy marhahólyag, ezen szólal meg a ritmus. Muzsikálásunkban nagy szerepet kapnak a különböző nagyságú csengők, csörgőkarikák és csörgődobok. Csoportunk tagjai egy műsor alatt több hangszeren is játszanak, ezért a kategorizálása annak, hogy milyen hangszert szóllaltat meg, nincs meghatározva. Ennek persze előnye és hátránya is van. Mert jó érzés mindenhez érteni, de őszintén bevalljuk, ez mindenből csak egy kevés. A valódi tökéletességhez nem elég. Előnye, hogy így színesíthetünk műveket, kialakíthatunk párbeszédet, rögtönözhetünk, mint ahogy azokban az időkben is tették ezt a zenészek.

Mivel ének- és hangszer-együttes vagyunk, gyakran adunk elő madrigálokat, pl. Gastolditól, Monteverditől. De játszunk zenét a Magyarországon is megfordult Daniel Speertől. Műsorunkon elég sok ismeretlen szerző alkotása szerepel. Egyaránt játszunk világi és egyházi zenét. Szeretjük a magyar középkor zenéjét, pl. szívesen adjuk elő Balassi Bálint nótákra írott vereseit is. Nevünkhöz méltóan, természetesen játszunk néhány Landini művet is.

Nagy ajándék számunkra, hogy tízéves fennállásunk évfordulójára megkaptuk az Országos Filharmóniai Társaságtól az állandó működési engedélyt.

Műsorunkkal több helyen lépünk fel és néha országhatárainkon túlra is eljutunk. Legutóbb az elmúlt év augusztusában a magyarok lakta felvidéken, a cseh-szlovákiai Komárno megyében voltunk a rokkantak szövetségének találkozóján, ahol is egy honismereti tábor megnyitói lehetünk. Alkalmunk nyílt Béres Ferenc dalénekesssel együtt szerepelni egy gyermekszanatóriumban.

Az előbbiekhöz kapcsolódva terveink között szerepel, hogy visszalátogassunk a közeljövőben felvidékre, de hír érkezett kárpátaljáról is, hogy számíthatunk egy esetleges meghívásra.

Örömünkre szolgál, hogy e cikkben alaposan megismerkedhettek munkánkkal. Reméljük, közelebb kerülünk ezáltal a közönséghez. Szeretnénk, ha ez után is kitüntetnének figyelemmel és eljőnnének műsorainkra, hogy együtt élvezhesük a zene nyújtotta örömet.

Babics Zsuzsanna

Kórusok találkozója Győrben

Az Osztrák Vakok Szövetsége bécsi énekkara és szövetségünk Homéros kórusa 1988. október 1-én baráti összejövetelen találkozott Győrben, megyei szervezetünk székházában.

A találkozó kezdeményezői a bécsiek voltak. Énekkaruk 1989-ben ünnepli fennállásának 70. évfordulóját.

Elgondolásuk szerint kórusunkat szeretnék meghívni az ünnepi hangversenyre, vendég közreműködőként.

Az egésznapos program keretében ellátogattak Pannónhalmára is, ahol az apátsági könyvtárat és más nevezetességeket tekintettek meg idegenvezető segítségével. A délutáni órákban indultak vissza Győrbe szervezetünkhöz. A klubhelyiségben baráti beszélgetésre és

rögtönzött éneklésekre került sor. A két kórus vezetője — Knapp úr az osztrák és Varró Attila tanár a magyar — hosszasan beszélgettek és adtak egymásnak hasznos tanácsokat. Szó esett a jövő évi ünnepségről, és elhangzott a meghívás is. Kórusunk a szíves invitálást elfogadta. E sorok tudósítójának nagy öröme szolgált, hogy részt vehetett a kórusok baráti találkozóján, mert tanúja lehetett egy igazán színvonalas, spontán módon létrejött hangversenynek, és láthatta azt a szívélyes érdeklődést, mely kórusunk iránt megnyilvánult vendégeink részéről. Azt hiszem, hogy Fekete Andrásnének, a Győr-Sopron megyei szervezet ügyintézőjének halhatatlan nagy érdeme van abban, hogy a találkozó az említettek szerint jól sikerült. A beszer-

SEMSEINÉ LEGEZA ILONA

KÖNYVISMERTETÉS

HONORÉ DE BALZAC

Goriot apó

FORDÍTOTTA: LÁNYI VIKTOR

Honoré de Balzac, (1789—1850) maga nevezte regényének hőseit, Goriot apót „az apaság Krisztusának”. A mű ma is úgy él a köztudatban, mint egy szenvedő, kiszolgáltatott, mártíriumot vállalt apa története, a lányai által kismimizett, őket mégis, az utolsó pillanatig szerető öregember regénye. Ilyen-

(Folytatás a 20. oldalról)

zesen kívül ellátta a kísérés feladatát, segített a vendégeknek a vásárlásban, felszolgált az üdítőket és szendvicseket. Férjével, Fekete Andrással együtt soron kívül elintézték a vendégek valutabeváltását. Ezentúl számtalan apró figyelmességgel törődött a sorstársakkal és vendégeinkkel. Fekete András urat is meg kell említeni mint rendkívül udvarias és figyelmes tolmácsot, aki igyekezett a nyelvi nehézségeket teljes egészében leküzdeni.

Kórusunk tagjai Győrből hazafelé utazva a vonaton élénken sorolták élményeiket.

*Pinviczki György
a Homéros kórus kísérője*

ként szokás párhuzamba állítani Lear királlyal, Shakespeare drámájának hőisével. Balzac azonban sokkal többet „titkolt bele” a regénybe, sokkal gazdagabbá, összetettebbé alakította azt, semhogy egyszerűen zseniális portrénak, egy egyetlen szenvedélynek élő ember átvilágításának láthatnánk. A mű szervesen illeszkedik az író hatalmas társadalomkritikai tablót felállító ciklusaiba, igen sok ponton kapcsolódik az EMBERI SZÍNJÁTÉK más darabjaihoz, igazi megértéséhez tudni kell, hogy a magára hagyott Goriot apót egyedül szánó, temetésén egyedül résztvevő Rastignac más Balzac-regényben a nagy karrieristaként szerepel, szalonok hőse, a legszebb nők kegyeltje, az élet igazi császára. Itt azok a vonásai állnak előtérbe, melyek megmagyarázhatják, hogy e talán legfontosabb balzaci hős miért egyedül a leginkább komplex, jóból és rosszból legbonyolultabban „kikevert” alakja a szerző óriási ember-galériájának. Rastignac ugyanazon penzió lakója mint Goriot apó, éles szemmel hamar észreveszi azt is, hogy

miért nem viszonozzák, miért nem viszonozhatják lányai apjuk szeretetét, milyen társadalmi — kötelező érvényű — mozgások irányítják még a legkisebb, legmeghittebb sejt, a család belvilágát is. Ugyancsak a penzió minuciózus leírásából kapunk először képet arról a Párizsról, amely a további darabok legfőbb helyszíne, a „nagy” társadalomnak mintegy szimbóluma lesz. A regény vége, utolsó jelenete a világ regényirodalmának legtávlatosabb, legsejtelmesebb zárásai közé tartozik: Goriot apót eltemetve egy egész világ temetődik mintegy el, Rastignac híres szavai a temető hegyéről látható esti Párizshoz: „Most mirajtunk a sor!” — nemcsak saját pályája további küzdelmeit jelzik, nemcsak kihívást jelentenek, de új világok születésének próféciáját is. — A mű talán a legnépszerűbb és egyúttal a legkiválóbb Balzac-regények közül való.

Hangos könyvtárból kikölcsönözhető orsós ill. kazettás változatban. Felolvassa: Komlós Róbert.

Beszámoló a budapesti XIV. kerületi úttörőelnökség irányításával működő Gyógypedagógiai bizottság munkájáról

1974 szeptemberében kerületünk 5 gyógypedagógiai intézménye létrehozta a Gyógypedagógiai Szakbizottságot, melynek első vezetője 1986-ig **Helesfai Katalin** volt.

A testület működésének szükségességét a következőkkel indokolta meg: „Tekintettel arra a körülményre, hogy ezekbe az intézményekbe olyan gyermekek járnak, akik valamilyen sérüléssel bírnak (látás, hallás, mozgás, értelem) feltétlenül szükség van olyan szakbizottság létrehozására, mely összefogja az itt folyó úttörőmunkát.”

1986 óta **Fényi Endréné** a szakbizottság vezetője és jelenleg az alábbi hat úttörőcsapat tartozik ide:

1. 5316. sz. Petőfi Sándor úcs. (Gyengénlátók Ált. Iskolája)
2. 3130. sz. Török Béla úcs. (Nagyothallók Ált. Iskolája)
3. 892. sz. Tánics Mihály úcs. (Vakok Általános Iskolája)
4. 5319. sz. Cházár András úcs. (Enyhe fokban ért. fogy. Általános Iskola)

5. 3361. sz. Ságvári Endre úcs. (Mozgásjavító Ált. Iskola)

6. 5639. sz. Petőfi Sándor úcs. (Enyhe fokban ért. fogy. Nagyothallók Ált. Iskolája)

Ez közel 950 pajtás úttörőmunkájának figyelemmel kísérését és koordinálását jelenti.

A hat úttörőcsapat kialakult hagyományaira építve — figyelembe véve az iskolai és diákotthoni munkatervet — önálló **csapatmunkatervet** állít össze, amit a következő dokumentumok is meghatároznak:

— Az úttörővezetők IX. országos konferenciájának határozatai, a Budapesti Úttörőelnökség feladatterve,

— a különféle szövetségek (Hallássérültek Országos Szövetsége, Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége, Mozgássérültek Országos Szövetsége stb.) gyermekek számára szervezett rendezvényei,

— a Fővárosi Tanács VB. Alsófokú Nevelési és Oktatási Osztályának központi kisdobos és úttörő programjai,

— a Budapesti Enyhén Értelmi Fogyatékosok Szakbizottságának munkaterve.

A szakbizottság által kijelölt fő feladatok:

1. **Közelítés az általános iskolai úttörőcsapatok mozgalmi tevékenységéhez.**

— Különösen jó alkalmat nyújtanak erre a kerületi és diákotthoni programok (pl.: kulturális és tanulmányi versenyek, sportvetélkedők stb.) — A csapatok alakítsanak ki testvérkapcsolatokat egy-egy általános iskolával. Jó lehetőség erre az elmúlt évben is bevált „**Játékvárak**” kialakítása, a „**Barátságposta**” és a „**Staféták**” folytatása.

2. A politikai nevelőmunkán túl segítse programjaival az úttörőcsapat az iskola, a diákotthon nevelőmunkáját a **szabadidő kulturált eltöltésével**, ennek szervezésével és lebonyolításával.

3. **Kiemelt közösségi feladatok továbbá:**

— A Tanácsköztársaság 70. évfordulójának méltó megünneplése.

— Az 1848—49-es forradalom és szabadságharc eseményeit felidéző programok kidolgozása.

— Lehetőségeik szerint bekapcsolódunk a „Gyermekek Zuglóiért, Zugló a gyermekekért” kerületi mozgalom szakaszaiba, és az Úttörőház által meghirdetett egyéb programokba.

4. A csapatok próbaszerűen megfelelően alakítsák ki az **úttörőév szakaszait**, amelyek egymásra épülő tartalmakkal, a közösségi megbízatás értékelés és elismerés eszközeinek alkalmazásával legyenek vonzó keretei a program megvalósításának.

A továbbiakban **munkatervünk** a konkrét feladatokat, ill. összejöveteleinket tartalmazza.

Szeptemberben megtörtént az évindítás. 29-ét, mely a csapatzászló ünnepe, ki akadályversennyel, kirándulással, ki munkacsapatgyűléssel ünnepelte.

Október 25-én úttörőtanácsstagok és titkárok találkozója volt a nagyothalló enyhe ért. fogy. tanulók csapatánál. Baráti beszélgetés keretében — finom uzsonna közben — ismerhettük meg egymás örömeit, gondjait. Az iskolát is megtekintették a pajtások, — a tantermeket, hálókat, tornatermeket — Zsuzsa néni és a 8. osztályos pajtások szakavatott, lelkes vezetésével.

November 18-án a Gyengénlátók csapatához látogattunk el abból az alkalomból, hogy 60 éves a gyengénlátók oktatása hazánkban, és résztvettünk a kerületi úttörő és kisdobos vers és prózamondó versenyen november 15-én, illetve november 22-én.

Decemberben játékos sportdélután lesz kisdobosok részére a Mozgásjavító Ált. Iskolában. Valamint szintén decemberben a debreceni gyengénlátók szemészeti vetélkedőjébe is bekapcsolódunk.

Januárban lesznek mindenütt a házi versenyek (Ki mit tud?, tanulmányi versenyek stb.) és asztalitenisz bajnokság az Álmos vezér úti enyhe fokban ért. fogy. iskolában.

Februárban kerületi kamarakórus vetélkedőn veszünk részt, megtartjuk — egymást kölcsönösen meghíva — a farsangi rendezvényt is.

Márciusban vetélkedő lesz a „Petőfi Napok” keretében a Gyengénlátók Általános Iskolájában a „Helység kalapácsa” c. műből. Ugyancsak márciusban elnökségi ülésen számolunk be a Gyógypedagógiai Szakbi-

zottság idejéről munkájáról. Még ebben a hónapban szavalóverseny is lesz a Tanácsköztársaság 70. évfordulója tiszteletére „Három Tavasz” címmel, melyet Takács György kolléga szervez a Vakok Ált. Iskolájában és Diákotthonában.

Áprilisban játékos sportdélután lesz a Nagyothallók Ált. Iskolájában úttörők részére.

Májusban ajándék- és dísz tárgyak készítését tervezzük a Mozgásjavító Ált. Iskolában.

Június az évi munka értékelésének időszaka lesz és az 1989—90-es úttörőév előkészítése, a feladatok megbeszélése.

Mivel a jövő évben lesz 15 éves a szakbizottság, szeretnénk méltó módon megünnepelni születésnapját. Ehhez várjuk a pajtások és az érdeklődők javaslatait és segítségét!

Fényi Endréné
Gyógyped. szakbiz. vezető

hirdetések

A Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége takarítónőt keres budapesti székházába (1146 Budapest, Május 1. u. 47.) délelőtt-délutáni váltott műszakra. Gyengénlátó tag jelentkezését is várjuk.

*

28 éves gyengénlátó fiatalember megismerkedne korban hozzáillő gyengénlátó lánnyal, aki a könnyűzenét és a verset kedveli. Válaszokat „Szeretnék megtalálni” jelígre a szerkesztőségbe kér.

Eladó egy új HOMELAB—4 típusú Braille beszélő számítógép. Érdeklődni az alábbi címen lehet: Varga Jenőné, 6000 Kecskemét, Forradalom u. 4. Telefon: 76-21763

*

A debreceni IBUSZ 6 napos társasutazást szervez Törökországba. Irányár: 7500 forint+valuta. Indulás 1989. március 28-án. Érdeklődni lehet Szalmási Józsefnénál, 4027 Debrecen, Domokos L. u. 24. fszt. 3. Tel.: (munkaidőben) 52-18833 (munkaidőn túl) 52-25303.

30 ÉVE

A SZÁMÍTÁSTECHNIKA ÉLVONALÁBAN

- Komplex vállalkozások
- Egyedi szoftverek fejlesztése
- Távadatátviteli szoftverek
- Típus szoftverek készítése
- Mikro és nagyszámítógépes rendszerek fejlesztése és installálása
- IBM-PC/AT számítógépek értékesítése
1 év garanciával
- Mikroszámítógépek szervizelése
- Szervezés
- Programozás
- Adatrögzítés (floppyra is)
- Számítógépes adatfeldolgozás

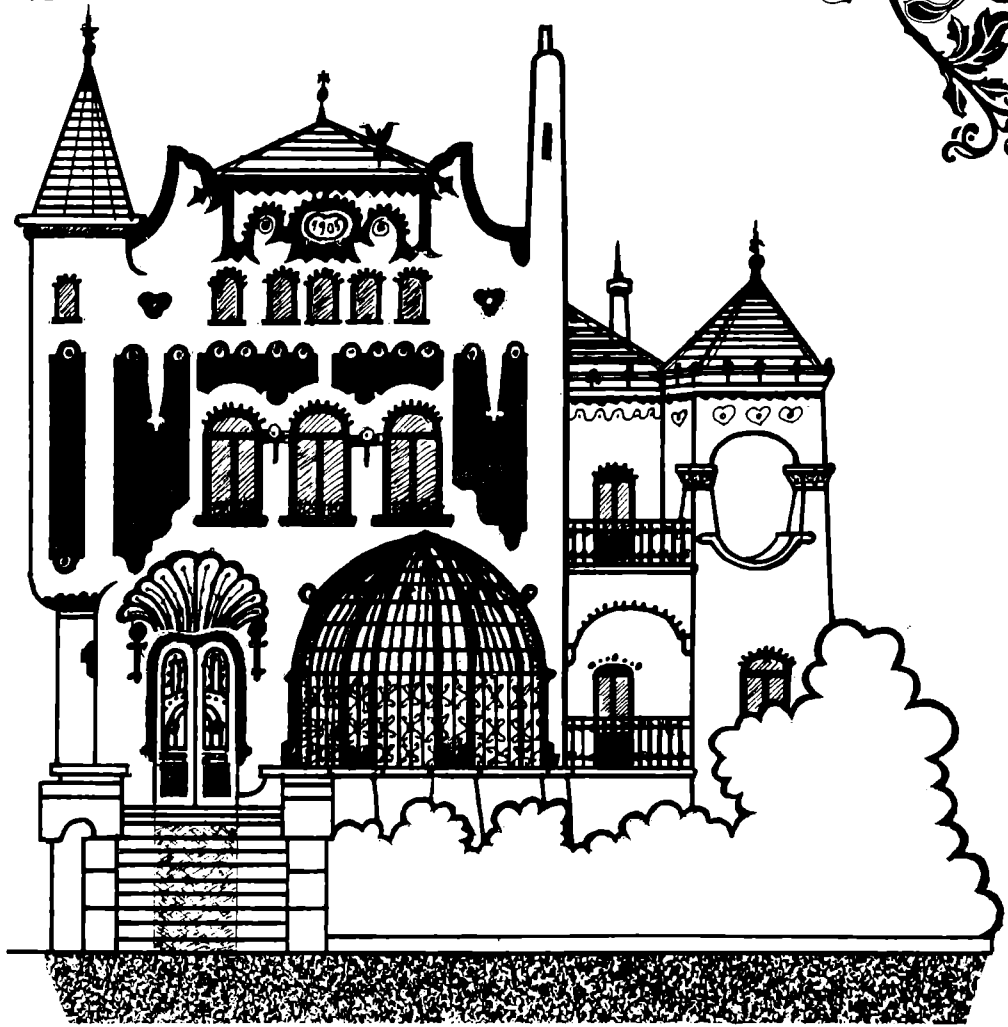
**Élelmiszeripari Ügyvitelszervezési és Gépi
Adatfeldolgozó Vállalat**

Cím: 1111 Budapest, Budafoki út 59.

Telefon: 852-972

1918

1988 a Vakok és Gyengénlátók
Országos Szövetsége megalakulásának
70. évfordulója

SZÉP A FÉNYKÉP FORTE PAPÍRON
SCHÖN SIND DIE BILDER AUF FORTE PHOTOPAPIER
YOUR PICTURES ARE NICE FORTE PHOTOPAPERS

FILMS
PHOTO
AND PAPERS

FÉNYKÉPEZÉSHEZ HASZNÁLJA A FEKETÉ-FEHÉR ÉS SZÍNES
FORTE ANYAGOKAT!

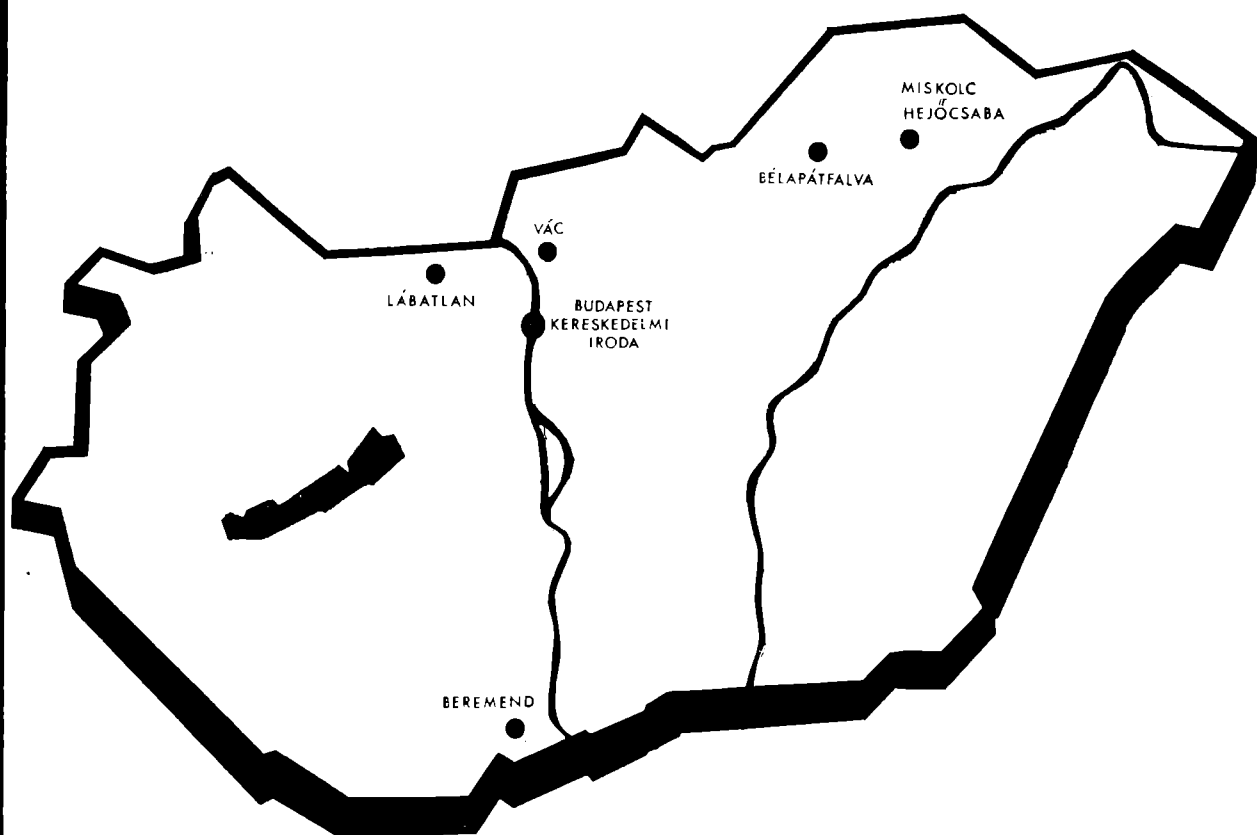
BENUTZEN SIE ZUM PHOTOGRAPHIEREN DIE SCHWARZ-WEISSEN
UND FARBIGEN FORTE MATERIALEN!

USE IT TO THE BLACK-AND-WHITE AND COLOR
PHOTO-MATERIALS MADE BY FORTE!

FORTE FOTOKÉMIAI IPAR

2601 VÁC, VÁM UTCA 3. PF. 100. TELEX: 22-5022
HUNGARY

Cement - és Mészművek VÁC

**VÁSÁROLJA
A CEMENTIPAR
TERMÉKEIT !**

**KORSZERÜ
GAZDASÁGOS
CSOMAGOLÓANYAGRA
VAN SZÜKSÉGE ?**

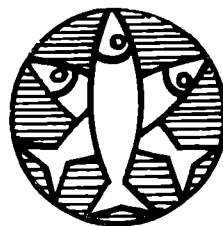

AJÁNLATAINK :

- LAKOSSÁGI KISZERELÉSHEZ ;
MODERN, ESZTÉTIKUS
HENGERES KOMBI DOBOZOK**
- SZÁLLITÓI CSOMAGOLÁSHOZ
KÖNNYŰ, MAGAS TERHELHETŐ-
SÉGŰ PAPIRHORDÓK**
- RÉSZLETES INFÓRMÁCIÓ,
CSOMAGOLÁSI SZAKTANÁCS-
ADÁS, RÖVID VÁLLALÁSI
HATÁRIDŐ !**

**Papíripari Vállalat Kiskunhalasi Gyára
Vállalkozási Osztály**

**6400 Kiskunhalas,
Középső Ipartelep 6.**

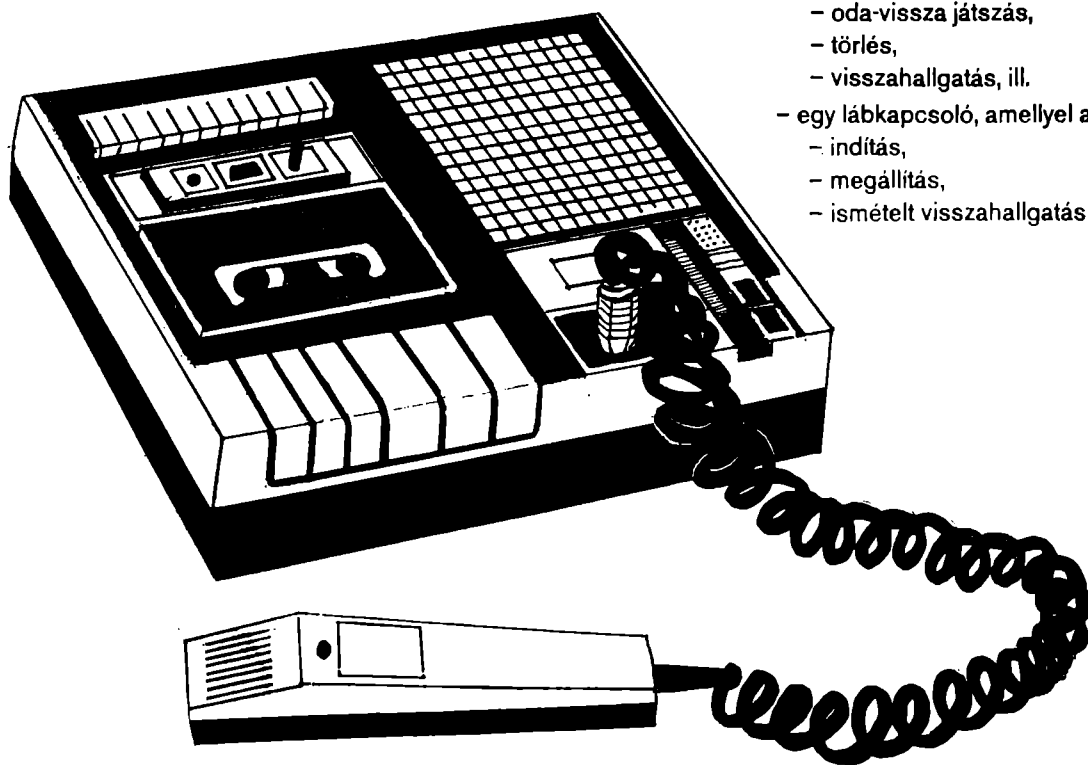
Tx. 26-341 Tel. (77) 21-344

FIGYELEM!

A VAKOK MUNKÁJÁT, TANULÁSÁT SEGÍTI A DK 40 TÍPUSÚ DIKTAFON

TARTOZÉKAI:

- kézikapcsolású mikrofon, amellyel
 - gyors szövegszerkesztés,
 - oda-vissza játszás,
 - törlés,
 - visszahallgatás, ill.
- egy lábkapcsoló, amellyel az
 - indítás,
 - megállítás,
 - ismételt visszahallgatás történhet.

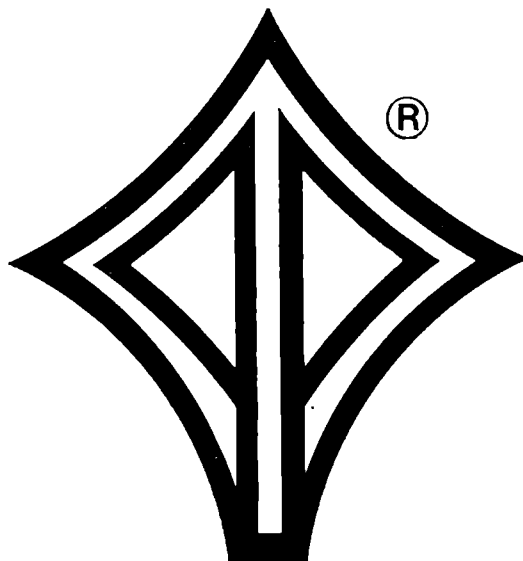
Ára: 41588,- Ft.

**Kapcsolatfelvétel a BRG Kereskedelmi
Főosztályával a 803-535 telefonszámon
lehetséges.**

Sport- és szabadidőruházat

Sport- és szabadidőruházat

Sport- és szabadidőruházat

Sport- és szabadidőruházat

Gyártja:

SENIOR

VÁCI KÖTÖTTÁRUGYÁR

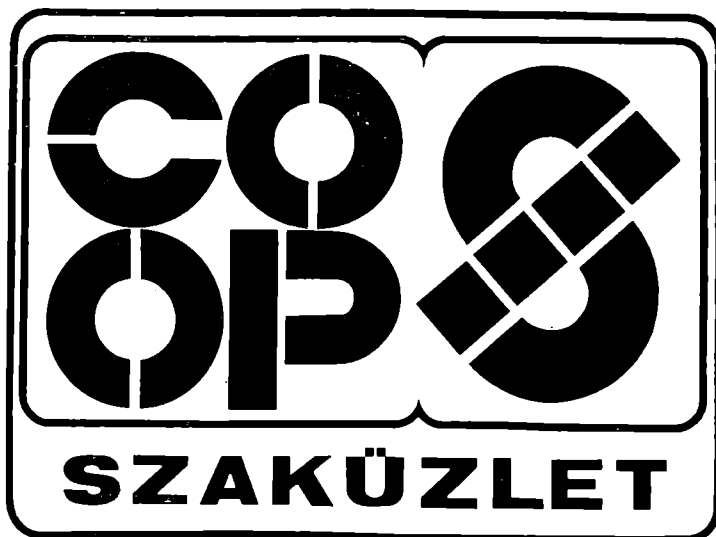
BÁRMERRE VISZ ÚTJA – KEZDJE A SKÁLÁNÁL!

A FOGYASZTÁSI
SZÖVETKEZETEK

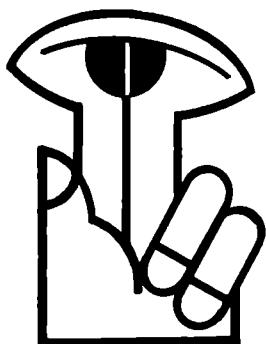
SKÁLA-COOP

ÁRUHÁZAI ÉS

SZAKÜZLETEI

SZERTE AZ ORSZÁGBAN KÜLÖNLEGES
VÁLASZTÉKKAL, AZ ÉLELMISZER, RUHÁZATI
ÉS VEGYESIPARCIKKEK EGYEDI
ÁRUSKÁLÁJÁVAL VÁRJÁK KEDVES
VÁSÁRLÓIKAT

CAMERATEXT

Gazdasági Munkaközösség
7633 PÉCS

Dr. Münnich F.u. 16/b
Tel: (72) 19-601

AJÁNLATA:

GRANDOPTIK

GRANDOPTIK

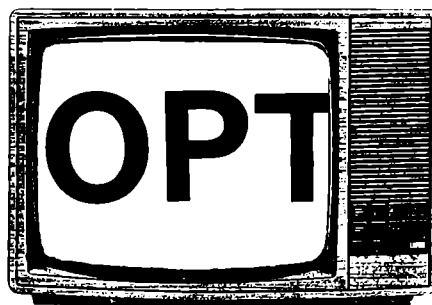
GRANDOPTIK

GRANDOPTIK

GRANDOPTIK

GRANDOPTIK

**Nagyító készülék
gyengénlátóknak,
látásmaradvány-
nyal rendelkezők-
nek és munkálta-
tóikkal.**

**4-15 MÁS OPTIKÁKKAL ENNEK IS TÖBBSZÖRÖS
NAGYÍTÁSÁVAL MŰKÖDŐ ZÁRT TV LÁNC**

**AMELY SEGÍTI: -az írást, olvasást,
javítási és gépelési munkákat**

Tartalom:

A Vakok Világa c. folyóirat állandó rovatvezetőinek neve, a rovatok címe:

Dénes József: Sport rovat

Dr. Falvai Ferenc: Jogi rovat

Barna Zoltán: Zenei rovat

Gerdelics Ferenc: Közlekedési rovat

Seres Gáborné: Kulturális rovat

Kuminka Györgyné: Úttörő rovat

Seres Gáborné: Női rovat

Dr. Jáksó László: Politikai rovat

Kiss János: Egészségügyi rovat

		Oldal
Lak István:	ELNÖKSÉGI ÜLÉS	1
	IN MEMORIAM: ERHART JÓZSEF	3
Bartha Zsuzsanna:	KÖSZÖNTÖM AZ OLVASÓKAT	3
Bartha Zsuzsanna:	A FELNŐTTKORI LÁTÁSSÉRÜLTEK BARÁTI KÖRE 1988. ÉVI BESZÁMOLÓJA	4
	A RÖSLER-MORGÁNYI ALAPÍTVÁNY MŰKÖDÉSI SZABÁLYZATÁNAK KIVONATOS ISMERTETÉSE	5
	MEGYEI SZERVEZETEINK ÉLETÉBŐL	6
	ÜDVÖZLET ROMÁNIÁBÓL	8
Németi Zsolt:	FELHÍVÁS GYÓGYMASSZÓR TANFOLYAMRA	8
Nyúl Győző:	ÜDÜLTETÉSI FELHÍVÁS 1989-RE KITEKINTŐ	9 10
Dr. Pálhegyi Ferenc— Daru Gerőné: Kiss János: Dr. Földi János:	A VAK EMBER PSZICHOSZOCIÁLIS HELYZETE TORNÁVAL A RENYHE BÉLMŰKÖDÉS ELLEN AZ ABORTUSZTÖRVÉNYRŐL CUKORBETEGEK FIGYELMÉBE ZENEI BLOKK	11 14 15 17 18
Semseyné Legeza Ilona: Fényi Endréné:	KÖNYVISMERTETÉS GYÓGYPEDAGÓGIAI BESZÁMOLÓ HIRDETÉSEK	21 22 23

A VAKOK ÉS GYENGÉNLTÓK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGÉNEK
FOLYÓIRATA
FŐSZERKESZTŐ: DR. JÁKSÓ LÁSZLÓ
FELELŐS KIADÓ: ERHARTNÉ DR. MOLNÁR KATALIN FŐTITKÁR
SZERKESZTŐ: BARNÁ ZOLTÁN
MŰSZAKI SZERKESZTŐ: ORBÁN JÓZSEF
FOTÓ: LÉVAI ATTILA
KIADÓHIVATAL: BUDAPEST XIV., MÁJUS 1. ÚT 47. TEL.: 210-440

90 0632 Pátria Nyomda — Felelős vezető: Vass Sándor vezérigazgató
ISSN 0209—8765

